

14
ROČNÍK 14

28. ledna 2005

V ČÍSLE:

Extraktor termoplastických těles – výsledek práce odborníků fakultní nemocnice a univerzity • Diskuse o budoucí podobě AFO pokračuje • Rozhovor s prorektorem UP prof. M. Mašláněm • O čem se mluví: nové výzkumné záměry • Téma: rozvojové programy

V UC UP byl 17. 1. zahájen IV. ročník celostátní konference „Kvalitativní přístup ve výzkumu ve vědách o člověku“ (viz snímek vlevo). V rámci doprovodného programu se v divadelním představení „Stěhoptáci“ představil jako „zcela nevyzpytatelný kosmolog“ J. Dušek, který nadšené publikum seznámil se svou osobitou verzí metodologie interdisciplinárního přístupu k nejrozmanitějším vědeckým problémům (více informací na této straně).

-red-, foto -tj- ▶

II. Ročník mezinárodní konference
Kvalitativní přístup v adiktivním výzkumu:
„...kvalitativně nebo kvantitativně?“
Termin:
17. – 19. ledna 2005
Místo konání:
UC UP Konevít
Auditorium, Filmový sál

Nové zařízení magnetické rezonance ve FNO

■ V pondělí 24. 1. byl ve Fakultní nemocnici Olomouc (FNO) zahájen zkušební provoz nového zařízení magnetické rezonance (MR). Jde o druhé diagnostické zařízení na principu MR ve FNO a v regionu, od stávajícího se však odlišuje nejen kapacitou, ale i špičkovou úrovní a výkoností. Při vyšetření pacientů umožní pořizovat obrazy celého těla ve vynikající kvalitě v jednom jediném průchodu za pouhých 12 minut, což mj. pomůže výrazně zkrátit dosavadní několikaměsíční čekací lhůty. Především však zajišťuje vysoce kvalitní diagnostiku, např. při analýze tumorů a metastáz do několika oblastí organismu, při vyšetření nervového systému, měkkých tkání mozku, míchy a páteře, pohybového aparátu, břicha a hrudníku; významným přínosem je rovněž možnost funkčního zobrazení mozku a srdce. K hlavním přednostem MR patří její neinvazivní charakter a využití těch druhů energií (statické magnetické pole, magnetické gradienty, radiofrekvenční pulsy), které – na rozdíl od ionizujícího záření – nepoškozují lidský organismus. Princip metody MR spočívá ve zjišťování změn magnetických momentů souborů jader s lichým protonovým číslem uložených v silném statickém magnetickém poli při aplikaci radiofrekvenčních pulsů.

Podle doc. M. Heřmana, přednosta Radiologické kliniky LF UP a FNO, která je v této oblasti odborným školícím střediskem, klíčovou záležitostí je vyhodnocení vyšetření, jež klade vysoké nároky na erudici odborníků.

„Obraz těla je hotový za několik minut, jeho vyhodnocení však trvá mnohonásobně déle, upřesnil a zdůraznil rovněž přínos nového zařízení pro vědecké, výzkumné a pedagogické účely. Podle jeho informací se tak postupně zvyšuje odborný kredit pracoviště, zejména z hlediska prezentace výsledků vědecko-výzkumné činnosti v časopisech s vysokým impakto-“

vým faktorem a úspěšných vystoupení na konferencích odborných společností. Jak doplnil, již nyní se přínos nové diagnostické metody uplatňuje v řešení grantových projektů, zejména ve spolupráci s neurologi, urologi a chirurgií FNO.

MR systém Magnetom Avanto společnosti Siemens se stal vítězem veřejné obchodní soutěže a jak zdůraznil ředitel FNO doc. J. Vomáčka, byly náklady na jeho pořízení v celkové výši necelých 42 mil. korun hrazeny výhradně z prostředků FNO.

-mav-, foto -tj-

O městské stipendium požádali čtyři studenti UP

■ O přidělení stipendia od statutárního města Olomouc za rok 2005 požádali ve vyhlášeném termínu v závěru loňského roku čtyři studenti Univerzity Palackého. Vyplynulo to z informací, které vydalo tiskového oddělení Magistrátu města Olomouc. Rozhodovat o přidělení stipendia z městského rozpočtu konkrétním (maximálně dvěma) žadatelům bude Rada města Olomouce na základě doporučení Univerzity Palackého v závěru měsíce února. Dva ze zájemců o stipendium jsou studenty magisterského a dva studenty doktorandského studia, přičemž dva studují na Filozofické fakultě, jeden na Lékařské fakultě a jeden na Fakultě tělesné kultury UP.

Loni přidělilo statutární město Olomouc stipendium dvěma studentkám UP. Mgr. P. Slavičková

Kvalitativní přístup získává nové příznivce

■ Olomouc se podruhé stala dějištěm konference, která je věnovaná kvalitativnímu přístupu a metodám. Ve dnech 17.–19. 1. v prostorách Uměleckého centra proběhl již IV. ročník, na který se sjeli příznivci tohoto přístupu z českých i slovenských univerzit i odborníci z praxe. Kvalitativní přístup v průběhu 90. let znovu získal své původní postavení. Jeho význam pro vědy o člověku dnes již těžko někdo zpochybní. Zájem o tento přístup je stále větší, o čemž svědčí početnější a početnější účast. V letošním roce konferenci navštívilo přes 100 účastníků s více než 40 odbornými příspěvky. Konference se postupně pro mnohé z nich stala „pevnou programovou součástí“ měsíce ledna. Tomu kromě vydaného loňského ročníku přispěl svou úrovní také sborník, který vydala právě naše univerzita. Nad letošním ročníkem převzal stejně jako v loňském roce zaštitu hejtmán Olomouckého kraje dr. I. Kosatík a primátor města Olomouce Ing. M. Tesářík.

IV. ročník konference byl tematizován podtitulem „...kvalitativně i kvantitativně“. Hlavním tématem konference tak bylo propojování a kombinace kvalitativních metod a technik s metodami kvantitativními. Zcela zřetelně byl opakovaně artikulován posun

Dokončení na str. 8

Rektorka UP si Vás dovoluje pozvat na
**slavnostní akty
promoce**

absolventů doktorského studijního programu
Lékařské fakulty, Filozofické fakulty,
Přírodovědecké fakulty, Pedagogické fakulty

a
předání jmenovacích dekretů docentům,
kteří se habilitovali na Lékařské fakultě,
Filozofické fakultě a Fakultě tělesné kultury.

Zasedání se uskuteční
**v aule Filozofické fakulty UP
dne 4. 2. 2005 ve 13. hod.**

z FF UP jej koncem minulého roku využila k tříměsíčnímu studiu pramenů týkajících se olomouckých dějin raného novověku na stockholmské univerzitě; s výsledky svého bádání z období třicetileté války seznámí olomoucké zastupitele na jejich únorovém zasedání. Šestiměsíční studijní pobyt právě realizuje druhá stipendistka Mgr. A. Vlčková (PřF UP) na univerzitě ve švédském městě Umea, kde se věnuje výzkumu látek inhibujících buněčné dělení.

Město Olomouc zřídilo stipendium poprvé v roce 2004 zejména proto, aby podpořilo vynikající studenty UP a posílilo jejich vazbu na město, v němž svá studia absolvovali.

-red-, -i-

**Výběrové řízení Fondu rozvoje sdružení
CESNET**

Rada Fondu rozvoje sdružení CESNET, z. s. p. o., vyhláší první část výběrového řízení Fondu rozvoje sdružení CESNET pro rok 2005 na rozvojové projekty v oblasti podpory výzkumné a vývojové činnosti sdružení, podpory vzdělávání a zajištění pracovních a studijních pobytů zaměstnanců členů sdružení na předních světových pracovištích z oblasti předmětu činnosti sdružení.

Finanční prostředky na řešení rozvojových projektů budou poskytnuty v těchto tematických oblastech: **Oblast I – Podpora výzkumné a vývojové činnosti sdružení v souladu se schválenou koncepcí sdružení. Oblast II – Podpora vzdělávání, zajištění pracovních a studijních pobytů zaměstnanců členů sdružení na předních světových pracovištích z oblasti předmětu činnosti sdružení.**

Návrhy projektů musejí být podány písemně ve dvou vyhotoveních a jednou na nosiči CD ve formátu PDF (formátování shodné s písemným vyhotovením) nejpozději **do 7. 2. 2005** na adresu: CESNET, z. s. p. o., Žikova 4, 160 00 Praha 6.

Přesný text vyhlášení výběrového řízení, informace o podmínkách pro podávání návrhů projektů a další informace naleznete na adrese: www.cesnet.cz/fond-rozvoje.

MŠMT ČR vyhláší výzvu v rámci grantového schématu Podpora terciárního vzdělávání

Dne 24. 1. 2005 byla Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Skupinou 3 vyhlášena výzva pro opatření 3.2. Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů, Podpora terciárního vzdělávání, výzkumu a vývoje.

Žadosti je možné podávat **od 31. 1. 2005 do 4. 4. 2005 do 12 hodin.**

Podrobné informace viz <http://www.esfcr.cz/files/clanky/5813/vyzva.pdf>.

Olomouc opět udělí Ceny města

Letos budou již poosmé uděleny *Ceny města Olomouce* za významnou činnost nebo dílo. Ceny jsou udělovány jednou ročně. Občané a organizace mohou podávat návrhy na udělení ceny písemnou formou na adresu: Magistrát města Olomouce, odbor vnějších vztahů a informací, J. Línek, Dolní náměstí 47 (tel.: 585 513 387), a to **do 28. 2. 2005**. Návrhy je možné rovněž zasílat na adresu: josef.linek@mml.cz.

Pozvánka na seminář pro knihovny

V učebně Vědecké knihovny v Olomouci (Ostružnická 3) se **23. 2. 2005** v 10 hod. uskuteční seminář pro knihovny, který se bude věnovat právu na informace o životním prostředí.

Kontakt pro zájemce o účast: B. Kráčmarová, Vědecká knihovna v Olomouci, Ostružnická 3, 779 11 Olomouc, tel.: 602 894 721, fax: 585 225 774, email: jonas@vkol.cz.

**Pomoc Červeného kříže
v jihovýchodní Asii**

První částí pomoci Mezinárodního Červeného kříže byla okamžitá pomoc, zahájená 26. 12. 2004. Potrvá přibližně půl roku pro nejméně 3 000 000 osob a vyžádá si asi 100 miliónů švýcarských franků (cca 2 mld. Kč). Dlouhodobá pomoc Červeného kříže se v horizontu pěti let zaměří na rekonstrukci infrastruktury, ale také na vybudování systému reakce na katastrofy a vyžádá si asi 650 miliónů franků (cca 13 mld. Kč). Český Červený kříž odeslal první zásilku (úpravny pitné vody) již 30. 12. 2004.

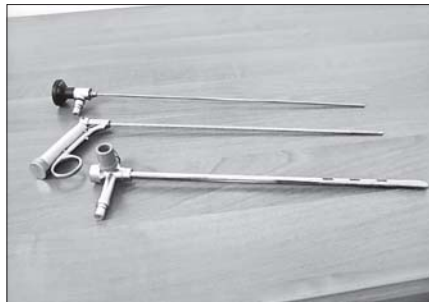
Příspěvek je možno poskytovat prostřednictvím **Fondu Humanity ČČK: č. účtu 10030-7334011/0100, var. symbol 444, nebo zpoplatněným hovorem na číslo 906 70 24 24 z pevné i mobilní sítě (kromě Eurotelu).**

Za ČČK

dr. M. Jukl

Extraktor termoplastických těles – výsledek práce odborníků fakultní nemocnice a univerzity

Univerzita Palackého je majitelem dalšího z patentů. Autorem patentovaného přístroje – *extraktoru termoplastických těles* jsou **MUDr. J. Kučera, primář ORL FNO** a **Ing. L. Doležal, odborný asistent Ústavu lékařské biofyziky LF UP** (na snímku vpravo). Vynález, jenž je přihlášen k zahraniční patentové ochraně, představuje významný, dosud chybějící článek v problematice endoskopické extrakce zaklíněných termoplastických cizích těles, která jsou nemagnetická a současně jsou pro svůj tvar a povrch mechanicky neuchopitelná, a tedy neodstranitelná. Tyto omylem vdechnuté předměty (figury od člověče nezlob se, vršky od propisek, kuličky apod.), zaklíněné např. až v průdušce, tak již dnes mohou být vyjmuty daleko šetrnějším způsobem než dříve.

▲ *Jednotlivé díly extraktoru (shora): a) optika, b) pracovní nástroj – extraktor, c) bronchoskop*

Použití tohoto přístroje je relativně jednoduché. Lékař s pomocí optického vsuvného vybavení extraktoru za studena vyhledá v těle pacienta zaklíněný termoplastický předmět, poté jej elektricky zřavenou koncovkou nataví (bez poškození hostitelského orgánu) a opět za studena vytáhne z těla ven. Tento postup představuje pro pacienta minimální zátěž, a to v kombinaci s maximální úspěšností výkonu – na rozdíl od dřívějších, kdy se podobné předměty vyjímaly nad kahanem nažhaveným drátem zasunutým v bronchoskopu. *Případy vniknutí termoplastického tělesa do dolních dýchacích cest dosud řešilo v extrémních případech otevření hrudníku. Nyní extraktor úspěšně pomůže při situacích, kdy postižený vdechne cizí předmět, který pronikne až do průdušky a zaklíněním ji zcela ucpe*“, vysvětlil význam vynálezu primář J. Kučera.

Zařízení použitelné nejen v otorinolaryngologii, humánní, ale také i veterinární medicíny, může nalézt uplatnění i v technice. Je mobilní, běžně sterilizovatelné, tedy opakovatelné použitelné. Jedná se o historico-

ky první patent Otolaryngologické kliniky Fakultní nemocnice v Olomouci, jehož majitelem je však UP. *Musím zmínit velké pozitivum, které přináší spolupráce s patentovou kancelář, jejíž služby platí Univerzita Palackého. Administrativa v této oblasti je velmi náročná, napsat patent totiž není vůbec lehké, nastínit složitost patentové procedury Ing. L. Doležal a ke genezi vynálezu Žurnálu UP sdělil: *Dá se říci, že primář J. Kučera přišel s myšlenkou, já jsem pracoval na technické realizaci patentu. Zadaní pana primáře bylo jasné, jednoznačné a velmi dobře se mi s ním spolupracovalo. Za problematictější úsek naší společné práce lze považovat hlavně dobu charakteristickou hledáním výrobce přístroje. Nakonec se to podařilo českému výroci implantátů, firmě Zemlička.**

O přístroji, který vzbudil zájem odborného okolí, přednášel primář MUDr. J. Kučera již na několika konferencích. V jejich průběhu se odborníci dotazovali především na bezpečnost jeho použití.

Extraktor termoplastických těles je v současnosti pátý patent v seznamu platných patentů Univerzity Palackého. Je k dispozici na ORL FNO více jak půl roku a podle informací primáře jmenované kliniky MUDr. J. Kučery zatím nemusel být použit.

M. Hronová, foto -tj a archiv Ústavu lékařské biofyziky LF UP

Vedení Klubu absolventů a příznivců UP v novém složení

Výbor Klubu absolventů a příznivců UP, který se ke svému jednání sešel v pátek 14. 1., zvolil nové vedení. Předsedkyní byla zvolena prof. D. Nezvalová (Katedra experimentální fyziky PŘF), místopředsedou prof. E. Weigl, CSc. (přednosta Ústavu imunologie LF), tajemnicí JUDr. Z. Hudcová (proděkanka PF pro studijní a pedagogické záležitosti). Dalšími členy výboru Klubu absolventů a příznivců UP jsou prof. L. Ludíková, prorektorka UP pro záležitosti studentů, a kancléř UP PhDr. T. Hrbek.

Zvolena byla také dozorcí rada, která pracuje ve složení RNDr. V. Chalupová (Ústav biologie LF), RNDr. J. Molnár (proděkan PŘF) a doc. J. Kropáč (Katedra technické výchovy PŘF).

Další informace o Klubu absolventů a příznivců UP přineseme v některém z příštích čísel Žurnálu UP.

-red-

Krátce z Kolegia rektorky UP

* **Změna Pravidel pro poskytování dotací MŠMT ČR na ubytování a stravování studentů a na ubytovací stipendia na r. 2005 od 1. 10. 2005.** V této souvislosti komentoval kvestor UP Ing. J. Jirka materiál s názvem *Vliv reformy financování ubytování studentů na ceny ubytování a stravování studentů a na hospodaření SKM UP*. Potvrdil stávající ceny ubytování studentů UP na VŠK do 30. 9. 2005, s platností od 1. 10. 2005 se financování této oblasti značně změní. Přesná výše stipendia na ubytování bude známa až v podzimním termínu, po zjištění potřebných údajů z *Matriky studentů*. V současné době se hovoří o částce ve výši zhruba 700–750 korun měsíčně. Ta by podle návrhu kvestora UP měla být vyplácena studentům splňujícím daná kritéria jednou za dva měsíce, a to bezhotovostním převodem na účty studentů. V souvislosti se změnou příslušné oblasti se připravuje aktualizace *Stipendijního řádu* a *Řádu vysokoškolských kolejí*.

* **Výzkumné záměry s počátkem řešení v roce 2005.** O tématu hovořila jak rektorka UP prof. J. Mačáková, CSc., tak prorektor pro vědu a výzkum UP prof. M. Mašlán, CSc., který podtrhl mj. i důležitost, jež byla při posouzení přikládána též formální stránce projektů. V souvislosti s úspěšností či neúspěšností předložených výzkumných záměrů UP i ostatních vysokých škol (viz ŽUP č. 13) se zmínil o novém postupu pro přidělování financí jako o prvním pokusu, jenž se v poprvé v ČR snaží zohlednit kvalitu výzkumu (informace o vědě a výzkumu též rubrika *Rozhovor*, str. 4).

* **Výroční zpráva UP za rok 2004.** K harmonogramu příprav se vyjadřoval prorektor pro záležitosti organizace a informačních systémů doc. R. Horák, CSc. Podklady pro výroční zprávu, které by měly vzejít od děkanů, prorektorů, kvestora, kancléře a ředitelů UP zpracuje Mgr. M. Rusek. Po fázi následných korektur se k připravené zprávě bude vyjadřovat Správní rada UP, poté AS UP. Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy ČR pak bude příslušný dokument postoupen nejpozději 15. 5. 2005.

* **Hodnocení rozvojových programů za rok 2004.** Prorektor pro studijní záležitosti UP doc. V. Řehan informoval o povinnosti zveřejnit hodnocení rozvojových programů. Na jednotlivých fakultách UP již proběhly či probíhají oponentury. V této souvislosti prorektor UP doc. V. Řehan připraví osnovu zprávy ke zveřejnění, garanti projektů potom zpracují informace, které budou zavěšeny na webové stránky UP.

-map-

Hudba v Olomouci

■ Již po třetí se na půdě Katedry muzikologie FF UP v Olomouci konala konference s názvem *Hudba v Olomouci – historie a současnost*. Bývalý jezuitský konvikt, dnes Umělecké centrum UP, hostil řadu muzikologů i příznivců hudby a hudebního dění. Oficiální dvoudenní konferenční maratón zahájil prof. J. Vičar a záhy po jeho úvodních slovech začal první blok příspěvků spjatých ať již s dějinami, či současností, případně významnými osobnostmi Olomouce i regionu.

První konferenční den byl věnován vystoupením k jednotlivým tématům, která doplnil prakticky provedený příspěvek Mgr. K. Fridrichové, která se svými studenty z Katedry hudební výchovy PdF UP provedla dvě skladby pro housle, flétnu a doprovod nástrojů J. Puschmanna. V následnosti na další program zazněl poslední příspěvek P. Lyka, který se týkal metodologických otázek výstavy *Hudba v Olomouci*. Vernisáž druhé části této výstavy, na kterou byla pozvána široká veřejnost, se uskutečnila ihned po skončení prvního bloku.

Stručně

Ve velké posluchárně Teoretických ústavů LF UP byl 13. 1. zahájen **Zimní pracovní den soudního lékařství a medicínského práva u příležitosti 60. narozenin doc. S. Loyky, CSc., přednosty Ústavu soudního lékařství a medicínského práva LF UP. Seminář pořádá Ústav soudního lékařství a medicínského práva LF UP ve spolupráci se Spolkem lékařů JEP.**

Na téma **Ortopedie – aktuálně připravily Ortopedická klinika LF UP a FNO a Ústav normální anatomie LF UP konference, která proběhla 18. 1. ve velké posluchárně Teoretických ústavů LF UP.**

Laboratoř růstových regulátorů PŘF UP zvala 19. 1. na přednášku R. Marka (Katedra organické chemie, PŘF MU) na téma **Studium tautomerie, protonace, komplexace a mezimolekulárních interakcí purinových derivátů s využitím NMR spektroskopie, rentgenové difrakce a kvantové chemických výpočtů.**

Ve dnech 19–22. 1. se v Karlově Studánce konaly **Dny RAPL (Dny rinologie, alergologie, pneumologie, lázeňství), které uspořádaly Rinologická sekce České společnosti, ORL, Česká imunologická a alergologická společnost a Česká pneumologická a itzeologická společnost.**

Centrum pro výzkum práškových materiálů při UP ve spolupráci s firmou Pragolab, s. r. o., pořádalo 26. 1. v areálu PŘF UP v Holici workshop na téma **Mikrostruktury a nanomateriály.**

Akademický senát UP se na svém zasedání 26. 1. věnoval návrhu metodiky dělení dotace na UP, návrhu změn v přípravě a schvalování rozpočtu UP aj.

Ve **Vlastivědném muzeu Olomouc se 20. 1. uskutečnila přednáška prof. J. Fialy (FF UP) k vývoji kriminality v Olomouci do konce 19. stol. „Z olomouckého pítalu“.**

První část výstavy byla slavnostně instalována do druhého patra konviktu již u příležitosti konání 22. světového kongresu Československé společnosti pro vědu a umění na konci června 2004. Nyní již výstava obsahuje 18 tematických zaměřených panelů. Tato výstava vznikla pod vedením prof. J. Vičara v rámci projektu *Výzkum historie a kultury Moravy*, ale také jako příspěvek pracovníků a spolupracovníků olomoucké Katedry muzikologie k *Roku české hudby 2004*. Jednotlivé panely by se de facto daly rozčlenit do tří kategorií: první z nich by tvořily hudební instituce, jako např. Český rozhlas, Moravská filharmonie, Moravské divadlo, Vojenská hudba, druhou kategorií by reprezentovaly hudební spolky v jejichž čele by stál dodnes fungující pěvecký spolek Žerotín (založený 1880) a v neposlední řadě se panely věnují osobnostem spjatým s olomouckou hudební kulturou – A. Dvořákovi, W. A. Mozartovi, L. van Beethovi, či G. Mahlerovi. A vzhledem k tomu, že Olomouc je starobylé město s velikou hudební tradicí je ve fázi přípravy několik dalších panelů.

Večerní program účastníkům konference zajistili studenti olomoucké muzikologie, z jejichž hudebních vystoupení byl sestaven program koncertu k životnímu jubileu muzikologa doc. M. K. Černého, CSc. Ve zcela přeplněné Kapli Božího Těla si 6. 12. „přišel na své“ snad každý, neboť program sahá od klasicistní hudby až po jazz a rómské písně.

Následující den se konal druhý blok příspěvků s rozličnými tématy vztahujícími se k hudebnímu dění na Olomoucku. Na závěr konference byla připravena prezentace dvojice knih J. Sehnala *Barokní varhanářství na Moravě, 1. Varhanáři, 2. Varhany*. Tento komplet vydala Muzejní vlastivědná společnost Brno a Univerzita Palackého v Olomouci. Při té příležitosti vyprávěl sám autor o těžkostech, které jej provázely při sbírání fakt a podkladů pro obě publikace i o smutném stavu některých nástrojů. Závěr konference tak plynule přešel v diskusi, kde se vyskytovaly otázky, různé názory zúčastněných a podněty, tedy přesně to, co se od takovéhoto akcí očekává. Proto si myslím, že i toto olomoucké setkání splnilo svůj účel.

-ak-

Diskuse o budoucí podobě festivalu Academia film Olomouc pokračuje

■ Rektorka UP prof. J. Mačáková, CSc., obdržela 20. 12. 2004 od Mgr. L. Ptáčka, Ph.D., prostřednictvím děkana FF UP prof. I. Bartečka, CSc., stanovisko Katedry teorie a dějin dramatických umění k možnosti převzít organizaci a dramaturgii mezinárodního festivalu AFO pro rok 2006. Ve stanovisku jsou formulovány podmínky, za nichž je katedra ochotna k tomuto kroku přistoupit.

Rektorka UP na návrh písemně odpověděla, že nabídku vítá. Ke svému vyjádření k jednotlivým podmínkám katedry přiložila zprávu auditora za rok 2003 a předběžné údaje o rozpočtu za rok 2004, Statut AFO a zprávu o průběhu AFO 2004, kterou projednalo Kolegium rektorky UP na svém zasedání 24. 11. 2004.

K požadavku přesunutí termínu AFO v roce 2006 na přelom dubna a května upozorňuje, že může nastat problém s financováním příprav ročníku 2006, pokud budou vyžadovat jakékoli finanční plnění již v roce 2005 (v jednom roce nemůže festival čerpat prostředky na dva ročníky současně).

Jednou z podmínek Katedry teorie a dějin dramatických umění je, že rektorka UP pověří katedru zajištěním akce do konce ledna 2005. Rektorka UP v závěru dopisu sděluje, že by uvítala, kdyby katedra se znalosti jejího vyjádření k zasláným podmínkám a na základě informací, které jsou obsaženy v přiložených materiálech, připravila do konce ledna 2005 projekt a dramaturgický plán AFO 2006. Po jejich vyhodnocení je připravena v krátké době s definitivní platností rozhodnout.

-th-

Nabídka stipendií francouzské vlády

Francouzská vláda nabízí českým studentům studijní stipendia nebo stipendia na stáž s cílem prohloubit francouzsko-české vědecké a univerzitní výměnné pobyty:

- **studijní stipendia** jsou určena držitelům diplomu *Magistr* nebo *Inženýr* (nebo studentům v posledním ročníku před získáním diplomu), kteří chtějí pokračovat ve svých studiích ve Francii, a to buď ročním specializačním studiem (Master, DEA, DESS, poslední ročník technických vysokých škol Grande Ecole) nebo doktorátem pod dvojitým vedením;
- **stipendia na stáž** jsou určena studentům od 3. ročníku vysokoškolských studií až do úrovně postdoktorandského studia; práce uskutečněná během 1 až 6 měsíčního pobytu ve vědecké francouzské instituci veřejného sektoru musí odpovídat stupni studijního cyklu žadatele (redakce diplomové práce, výzkumná činnost v rámci disertační nebo post-doktorandské práce).

Žádosti musejí být doručeny **do 1. 3. 2005**.

V roce 2004 mohlo – díky financování prostřednictvím Francouzského velvyslanectví v Praze – uskutečnit studijní pobyt ve Francii 109 českých studentů. Program stipendií francouzské vlády je mezi frankofonními studenty relativně dobře znám, může se však týkat i dalších studentů. Pro doktoráty pod dvojitým vedením v některých oborech exaktních a aplikovaných věd totiž není určující úroveň francouzštiny uchazeče o stipendium.

Více informací na www.france.cz/stipendia.

Cena Josefa Hlávky za rok 2004

Také v letošním roce bude Nadace Český literární fond společně s Nadáním Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových udělovat Ceny Josefa Hlávky za uplynulý rok.

Cena je udělována za původní knižní práci z oblasti vědecké a odborné literatury publikované v České republice v hodnoceném kalendářním roce, a to ve čtyřech oblastech: vědy společenské, vědy o neživé přírodě, vědy o živé přírodě, vědy lékařské.

Návrhy na ocenění (včetně jednoho výtisku publikace) může zaslat každá právnická i fyzická osoba **do 31. 1. 2005** na adresu: Nadace Český literární fond, Pod Nuselskými schody 3, 120 00 Praha 2; tel.: 222 560 081–2, fax: 222 560 083, e-mail: Hajkova@nclf.cz, www.nclf.cz.

O výsledcích bude veřejnost informována prostřednictvím sdělovacích prostředků.

Nadace Český literární fond vypisuje výběrové řízení na poskytnutí grantů a stipendií v roce 2005.

Uzávěrka podání žádostí: **15. 2. 2005**; žádosti o cestovní stipendia: **31. 3. 2005**.

Veškeré informace včetně formulářů jsou k dispozici na internetových stránkách nadace: www.nclf.cz, event. v sídle Nadace Český literární fond, Pod Nuselskými schody 3, 120 00 Praha 2 (tel.: 222 560 081–2, fax: 222 560 083, e-mail: nclf@vol.cz, nadace@nclf.cz).

Možnost čerpání finančních prostředků z Evropského sociálního fondu

Dne 21. 12. 2004 byla Ministerstvem práce a sociálních věcí, odborem poradenství a zprostředkování vyhlášena výzva k předkládání žádostí o finanční podporu z Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů v rámci grantového schématu Začlenění skupin ohrožených sociální exkluzí (pro část opatření 2.1. Integrace specifických skupin obyvatelstva ohrožených sociální exkluzí). Podrobnější informace a text výzvy k předkládání žádostí o finanční podporu naleznete na internetových stránkách MPSV ČR (www.mpsv.cz) nebo na oficiálních stránkách Evropského sociálního fondu (www.esfcr.cz).

Ke zvýšení informovanosti o možnostech čerpání finanční podpory v oblasti sociálních služeb byla zřízena e-mailová adresa soc.integrace_esf@mpsv.cz.

-red-

Dotace na specifický výzkum – pro UP letos mírně vyšší než v roce 2004

Z předběžných údajů MŠMT ČR vyplývá, že Univerzita Palackého získá na specifický výzkum v roce 2005 více finančních prostředků než v roce 2004. Letošní suma se podle výpočtů ministerstva pohybuje ve výši 53,5 mil. korun (loni obdržela UP 52 413 mil. korun). Přes mírně pozitivní zprávy obsadí UP v dané oblasti, v žebříčku 24 veřejných vysokých škol sedmé místo. V složitém výpočtu této dotace byly úspěšnější Univerzita Karlova Praha, České vysoké učení technické Praha, Masarykova univerzita Brno, Vysoké učení technické Brno, Vysoká škola chemicko-technologická Praha a Vysoká škola báňská Ostrava.

Na souvislosti jsme se zeptali **prof. M. Mašláné, prorektora pro vědu a výzkum UP:**

Již loni jste se zmiňoval o jedné z položek důležité pro výpočet dotace na specifický výzkum, koeficientu úspěšnosti, kterým MŠMT ČR chce mj. rozlišit „výkonnost“ jednotlivých českých vysokých škol. Bylo to poté, kdy vyšlo najevo, že UP obdrží nižší částku na specifický výzkum než v roce 2003. Jaký má Univerzita Palackého koeficient úspěšnosti nyní?

Aktuální koeficient úspěšnosti dosahuje čísla 0,867. Oproti loňsku jsme si tedy polepšili. (Pozn. red.: předešlý koeficient úspěšnosti činil 0,74.) Protože se ale v této položce „polepšili“ snad všechny vysoké školy, zůstáváme ve škále 24 veřejných vysokých škol i nadále na třetím místě od konce. Nižší číslo zmíněného údaje má jen Masarykova univerzita Brno, jež je však s celkovou dotací na specifický výzkum v roce 2005 úspěšnější než UP, a Vysoká škola ekonomická Praha.

Do výpočtu dotace na specifický výzkum zasahuje několik ukazatelů. Zmínovaný koeficient úspěšnosti ovlivňují data, která jsou každoročně vkládána do databáze RIV. Můžete znovu zmínit důležitost naplnění tohoto vládního informačního systému?

Do vzorce pro výpočet dotace na specifický výzkum vchází řada parametrů. Jedním

z nich jsou výsledky, jež MŠMT ČR získává právě z databáze RIV. Z vložených údajů do zmiňované databáze jsou potom odvislé i finance na specifický výzkum příštích let, databáze totiž funguje také „zpětně“ – pro výpočet dotace na rok 2005 jsou potřebné výsledky z let 2003, 2002, 2001. K řečenému bych ale rád dodal, že data do RIVu nedodáváme jako univerzita, ale poskytujeme je prostřednictvím poskytovatelů. Některé údaje tak do RIVu putují přes MŠMT ČR, některé přes MZV ČR, některé přes GA ČR... I na těchto místech musí dojít k jistým administrativním krokům. Vloni, když jsme potom pátrali po naplněnosti příslušné databáze, jsme zjistili, že jeden z jmenovaných poskytovatelů data RIVu včas nedodal, i to mělo velký vliv na tehdejší koeficient úspěšnosti.

Letos máme koeficient lepší, naopak si pohoršila MU Brno. Je však otázka, co je příčinou tohoto propadu. Kromě administrativy může totiž svou roli sehrát např. i to, že u velkých projektů nejsou výsledky známy hned. Může tak nastat jisté období, kdy projekt v databázích sice uveden je, ale výsledky

z objektivních důvodů nemá (fyzicky nebyly publikovány). Je také možné, že zpracování takové publikace trvá v technických redakcích i rok... Je to velmi složité.

Pro výpočet dotace na specifický výzkum jsou důležité veškeré prostředky, které získáme na výzkum ve veřejných soutěžích ať už v kategorii účelové podpory, tak v kategorii podpory institucionální. Nezasupitelnou roli hraje např. i úspěšnost výzkumných záměrů. Z 24 podaných výzkumných záměrů byla letos UP úspěšná ve třech v kategorii A a v osmi v kategorii B – i tento fakt nějak ovlivní výpočet zmiňované dotace příštích let. (Pozn. red.: aktuálně o výzkumných záměrech viz minulá čísla ŽUP)

Při schvalování návrhu rozpočtu UP se Akademický senát UP každoročně zabývá především a snad i pouze základní dotací. Velká část finančních prostředků však přichází prostřednictvím vědy a výzkumu...

Není žádnou novinkou, že se Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR brání tomu, aby navýšilo prostředky normativně. (Pozn. red.: normativ na rok 2005 bude pravděpodobně zvýšen pouze o 1 %.) To, že stagnuje normativní část, však nesouvisí pouze s vědou a výzkumem. Řada prostředků, jež nejsou určeny na vědu a výzkum, přichází i jinými cestami než normativním způsobem. Rád bych upozornil na tzv. Rozvojové projekty určené na rozvoj vysoké školy z pohledu pedagogického, ale také z pohledu technického zázemí. I tady se např. nabízejí tolik hledané prostředky na výuku. Tyto projekty se připravovaly na podzim 2004 a v brzké době bychom mohli znát podrobnosti.

Děkan LF UP prof. Z. Kolář se před časem zmiňoval o tom, že prostředky získané z vědecké činnosti tvoří na LF UP 15 % z rozpočtu zmíněné fakulty. Jaké procento by zaznělo, kdybych se ptala na celou UP?

V roce 2003 bylo v rozpočtu UP více než 945 mil. korun z dotací, z této sumy patřilo vědě a výzkumu asi 193 mil. korun. Je to tedy něco přes 20 %. (Pozn.: při odpočtení dotace na ubytování a stravování cca 45 mil. korun je podíl dotací na výzkum a vývoj cca 21,4 %.) Tato situace je však velmi rozdílná na jednotlivých fakultách a poté i na jednotlivých oborech. Nedávno jsem byl přítomen evaluaci jednotlivých oborů Přírodovědecké fakulty UP. Např. výsledek hodnocení oboru Fyzika ukazuje na poměr jedna ku jedné – polovina finančních prostředků je v tamějším prostředí získána z pedagogické činnosti, polovina z činnosti výzkumné, vědecké. V souvislosti s šesti přijatými výzkumnými záměry se pro daný rok 2005 pak celá PŘF UP přibližuje stavu zmiňovaného prosperujícího oboru Fyzika.

Jeň tak mimochodem, je možné, aby v rámci UP existovala grantová agentura?

Ano, samozřejmě. Na UP dokonce už existovala. Z této činnosti se však upustilo kvůli financím. Fakulty UP totiž trvaly na tom, aby žádné prostředky nebyly soustředovány v „centru“. K tomu, aby interní grantová agentura v rámci univerzity existovala, musí být souhlas všech fakult. V posledních letech tady takový konsensus není...

Ptala se M. Hronová, foto T. Jemelka

Podíl vědy a výzkumu jednotlivých součástí UP na celkovém rozpočtu z dotací (neinvestiční prostředky) – rok 2003

	Rozpočet z dotací celkem	Podíl vědy a výzkumu	%
Lékařská fakulta	186 820	68 209	36,51
Filozofická fakulta	113 715	17 921	15,75
Přírodovědecká fakulta	193 208	75 325	38,98
Pedagogická fakulta	107 800	6 651	6,16
Fakulta tělesné kultury	56 403	4 199	7,44
Cytilometodějská teol. fakulta	36 828	14 284	38,78
Právnícká fakulta	19 675	132	0,67
Centrum celouniverzitních aktivit	4 539	2 073	45,67
Informační centrum	54 140	4 499	8,30
Centrální prostředky	74 829	0	–
Rektorát UP	48 782	0	–
Správa kolejí a menz	48 776	0	–
Celkem	945 515	193 293	20,44

Pozn. red.: Kromě výše uvedených čísel obdržela UP v daném roce na vědu a výzkum ještě účelové prostředky investiční. Tyto finance potom navyšují podíl vědy a výzkumu na rozpočtu především u Přírodovědecké a Lékařské fakulty UP.

Zdroj: Přehled výsledku hospodaření UP v roce 2003.

HABILITACE A PROFESURY

Lékařská fakulta

Ve čtvrtek 3. 2. 2005 se uskutečnila na zasedání Vědecké rady LF UP v prostorách Uměleckého centra UP (Freskový sál, místnost č. 112, 1. poschodí, Univerzitní 3, Olomouc) následující řízení:

- řízení ke jmenování profesorem: 13.30 hod. – **doc. RNDr. Mgr. Marie Jarošová, CSc.**, docentka Hemato-onkologické kliniky FN a LF UP, v oboru Lékařská genetika; přednáška na téma: *Přinos nových genetických technologií pro diagnostiku, poznání etiopatogeneze, určení prognózy a volbu léčby nemocných s leukémiemi. Budoucnost nádorové genetiky*;
- habilitační řízení: 14.30 hod. – **MUDr. Ivana Oborná, Ph.D.**, odborná asistentka Porodnicko-gynekologické kliniky FNO a LF UP, v oboru Gynekologie a porodnictví; habilitační práce má název *Hormonální substituce cyklu v programu přenosu kryokonzervovaných embryí*; habilitační přednáška s tezemi práce *Receptivita endometria v asistované reprodukci*; Přednáška na odborném fóru k habilitačnímu řízení *Jak snižovat riziko vícečetného těhotenství u žen léčených metodou IVF a ET* byla přednesena 13. 1. 2005 ve Velké posluchárně Teoretických ústavů LF UP v rámci *Zimního pracovního dne soudního lékařství a medicinského práva*. S habilitační prací je možno se seznámit na referátu vědy a výzkumu Děkanátu LF.

-lfup-

Nové výzkumné záměry

V říjnu 2003 vypsal MŠMT výběrové řízení na nové výzkumné záměry, jejichž řešení začíná v těchto dnech. Byl to jeden z prvních pokusů (vedle soutěží na tzv. výzkumná centra) rozdělit na vysoké školy relativně vysokou částku na vědu a výzkum v otevřené soutěži. Je třeba ocenit, že ministerstvo odolalo vnějším tlakům, mj. i části reprezentace VŠ a tento krok prosadilo. Postupně se ministerstvu podařilo zajistit na nové projekty částku přibližně 2,4 miliardy Kč, což je asi o miliardu více, než byla podpora výzkumných záměrů v roce 2004.

Každá soutěž obdobného typu má svá úskalí. Nevím ale, proč zpochybnout zahraniční oponenty, když po nich v mnoha jiných souvislostech voláme, pravidla byla ve vyhlášení dostatečně specifikována, statuty hodnotících komisí rovněž. Na druhé straně probíhající mnohdy velmi vzrušená diskuse ukazuje, že nejsou finance i na některé další kvalitní projekty. Důvodem byla výše částky, jež byla k dispozici, bylo nutné udělat čáru mezi projekty kategorie B, které jsou financovány a kategorie C, na které zatím nejsou peníze. V souladu s vládními prioritami, v minulých dnech opětovně deklarovanými náměstkem premiéra M. Jahnem, by politici měli dále hledat ve státním rozpočtu finanční zdroje na pokrytí dalších dobrých projektů kvalitních řešitelů.

Podíváme-li se na výsledky výběrového řízení, můžeme být z pohledu naší univerzity určitě spokojeni. Celkovým objemem získaných prostředků se UP zařadila na čtvrté místo za UK, MU a ČVUT. Podrobnější pohled však říká, že se na tomto úspěchu podílí především Přírodovědecká fakulta (pro přesnost je třeba uvést, že k řešení projektu koordinovaného prof. M. Strnadem výrazně přispívají pracoviště Lékařské fakulty, na které bude převedena částka asi 22 milionů Kč – viz ŽUP č. 13) a LF. Ze sedmi projektů navrhovaných PŘF byly tři vyhodnoceny v kategorii A, další tři v kategorii B. Pouze jeden z projektů neuspěl. Nechci v tuto chvíli hodnotit ostatní fakulty, ale myslím, že spokojenost může být i na FTK a CMTF.

Proč uspěla velice dobře právě PŘF? Proč čtyři z pěti oborů pěstovaných na fakultě získaly výzkumné záměry a pátý obor je schopen uspět v soutěžích jiného typu? Nejedná se přitom jen o současné peníze, ale i o budoucí prestiž oborů, fakulty, jejich studentů a absolventů, protože badatelská úspěšnost je jedním z podstatných kritérií kvality fakulty...

Vážení přátelé,

v posledních šesti letech jsme měli, jako univerzitní Společenství pro studium hlasu a řeči na Univerzitě Palackého v Olomouci, příležitost se Vám připomínat zkratkou GSVS (Group for Study of Voice and Speech). Bylo to především v souvislosti s řešením Výzkumného záměru MŠMT ČR, nejprve CEZ: J 14/98: N 30000018 v letech 1999–2003 a posléze MSM 152100018 v roce 2004. Přestože se nám přechod na nové výzkumné záměry MŠMT ČR od roku 2005 – z nám neznámého důvodu – už nepodařil, hodláme v aktivitách, které jsme před časem započali, i při citelně omezených finančních prostředcích pokračovat pod hlavičkou našeho univerzitního Společenství pro studium hlasu a řeči GSVS. Všem Vám, kteří jste nám byli jakýmkoliv způsobem nápomocní, nebo jste nám prokazovali přízeň, mnohokrát děkujeme a prosíme Vás, aby jste nám ji zachovali i nadále. Společně se tak budeme těšit z výsledků úsilí, které povede k objevení dalších dosud neznámých poznatků zainteresovaných pracovišť, která mají na naší alma mater vztah k fonetice, fyziologii patofyziologického i fyziologického hlasu a řeči, jeho produkci, percepce, výchově, terapii i práci s hlasem a řečí obecně apod. Spolu se pak budeme moci jako doposud podílet i na jejich následném šíření publikacemi, přednáškami na seminářích, konferencích a sympozii doma i v zahraničí.

Za GSVS doc. J. Pešák, CSc., a PhDr. J. Honová
V Olomouci dne 14. 1. 2005

Není to náhoda, ani shoda příznivých okolností v uplynulém roce, kdy byly návrhy výzkumných záměrů koncipovány. Je to výsledek dlouhodobého, nejméně desetiletého vývoje na fakultě. Vedení fakulty se podařilo získat na pozice vedoucích pracovišť osobnosti, které se ztotožnily s vizí výzkumné fakulty a přesvědčily o tom podstatnou část akademické obce. Na fakultě má výrazné zastoupení věda a výzkum, aniž by přitom přicházela zkrátka výuka. Nejlepší studenti se mohou přímo podílet na výzkumu. Na fakultě pracují dvě společná pracoviště s ústavu AV ČR, podstatně se zlepšila kvalifikační a věková struktura akademických pracovníků, výrazně se změnilo technické vybavení vědeckých i výukových laboratorů. Členy naší akademické obce je více než 30 pracovníků, kteří získávali zkušenosti na zahraničních pracovištích po dobu alespoň půl roku, mnohdy i podstatně déle. Tak se postupně vytvořily výzkumné týmy, které dosahují výsledky srovnatelné s nejlepšími pracovišti u nás i v zahraničí.

Vedení fakulty stále motivuje akademické pracovníky, mimo jiné i formou Cen děkana, ke zvyšování

své kvalifikace v mladém věku, k publikování v 20 % nejkvalitnějších periodik v dané vědní oblasti. Mimořádně, dotace na tyto ceny v minulém roce překročila 380 tisíc Kč a na tento rok počítáme již s částkou asi 500 tisíc Kč. V současné době je na fakultě asi 40 akademických pracovníků, jejichž mzda je plně hrazena z různých vědeckých projektů. Je pravděpodobné, že v roce 2005 prostředky získané z vědeckých projektů budou vyšší než dotace na studenty. Díky prostředkům získaným z projektů můžeme našim akademickým pracovníkům nabídnout i vyšší mzdy a studentům doktorských programů vyšší stipendia.

To všechno je samozřejmě vykoupeno tvrdou prací, velkým úsilím, protože prosadit se v současné vysoké konkurenci přírodovědných pracovišť ve světě je velmi obtížné. Jsme rádi, že se nám to daří. Víme samozřejmě i o svých rezervách a problémech, které si musíme vyřešit. Není možné se zastavit a věřím, že naši kolegové to ani nepřipustí. Dobrou budoucnost může očekávat jen ten, kdo bude mezi nejlepšími.

Prof. L. Dvořák, děkan Přírodovědecké fakulty UP

ZEPTALI JSME SE ZA VÁS

V návaznosti na výše uvedený text děkana PŘF UP jsme oslovili i zástupce dalších fakult UP s žádostí o odpovědi na následující otázky:

1. Jak jste spokojeni s výsledky hodnocení výzkumných záměrů z pohledu vaší fakulty?
2. V čem vidíte příčiny dosaženého počtu přijatých/nepřijatých návrhů z pracovišť vaší fakulty?
3. Jak motivuje vedení vaší fakulty akademické pracovníky k produkci výzkumných projektů, publikační činnosti atp., resp. k vědecké tvorbě?

Prof. F. Mezihorák, CSc., děkan Pedagogické fakulty UP:

Ad 1) Samozřejmě naprosto nespokojen! Naše návrhy skončily jako „dobré“ v kategorii C – bez peněz! Pokud by tak skončila pouze naše fakulta, pak bych si více zpytoval svědomí, ale jestliže podobně skončily všechny pedagogické fakulty v ČR, tak se nemohu zbavit pocitu, že pokračuje trend: tyto fakulty mají učit – a co na nich s vědou?! Pak ovšem – v začarovaném kruhu – přijde druhá (akreditační) fáze – kdepakže máte vědecké výsledky?!

Ad 2) Jestliže nejdříve přijde nepochopitelný pokyn, že finanční rozpočty VVZ se musí pohybovat ve vysokých částkách, a pak požadavky samozřejmě překročí několikanásobně možnosti MŠMT, závěr je jasný – mnoho pracovišť má nařiznutou, nebo uříznutou větev, na níž sedí. Kriteria výběru neznámá a při různorodosti vědních oborů pochybuji o vhod-

nosti uplatňování nějakých univerzálních. Požádali jsme o sdělení připomínek k našim návrhům VVZ. Jsme ochotni poučit se, ale to nám pro nejbližší období není nic platné.

Ad 3) Motivujeme ve stále větší míře finančně, snažíme se honorovat všechny zásluhy v této oblasti a samozřejmě soustavně přesvědčujeme, že bez úspěchů ve vědecké práci můžeme sice učit jako včelíčky, ale nevybředneme z provinciálnosti, přičemž úroveň výuky vidíme v přímé vazbě na vědecký výkon.

-red-

Poznámka redakce:

Došlé odpovědi děkanů dalších fakult UP budeme publikovat v příštím čísle, které vyjde 4. 2.

Stanovisko Rady pro výzkum a vývoj k výsledkům hodnocení výzkumných záměrů

Na základě řady podnětů se Radou pro výzkum a vývoj (odborný a poradní orgán vlády ČR) na svém zasedání 14. 1. věnovala výsledkům hodnocení návrhů výzkumných záměrů zahajovaných v roce 2005. Ve svém stanovisku mj. upozornila, že cílem hodnocení návrhů výzkumných záměrů zahajovaných v roce 2005 nebylo zajistit prostředky plošně všem institucím, které je dostávaly v minulém období (toho cíle by bylo možné dosáhnout s mnohem menšími náklady jak na straně institucí, tak státní správy jiným způsobem). Cílem hodnocení naopak bylo poskytnout institucionální podporu jen těm institucím, které zjednodušeně řešeno zároveň splní dvě základní podmínky: 1. v uplynulém období dosáhly ve výzkumu relevantních výsledků (a to výsledků v základním nebo aplikovaném výzkumu s výjimkou průmyslového výzkumu), 2. zároveň předložily a obhájily koncepci své činnosti na další období. Rada konstatovala, že vesměs všechny kritické připomínky se týkaly pouze prvního bodu, přičemž právě druhý byl hlavním důvodem k zařazení předložených návrhů do kategorií C a D: Uvedený princip platí ve všech vyspělých zemích a přidělováním prostředků na základě dosa-
vaných výsledků nejen šlo zajistit jiným způsobem,

ale zejména by nadále konzervovalo v řadě parametrů neuspokojivý stav výzkumu a vývoje v ČR. Rada proto ve svém stanovisku apeluje na všechny instituce, aby podporu vědy a výzkumu zajistily nejen v rámci prostředků státního rozpočtu ČR, ale zejména vzhledem k ucházení se o prostředky EU.

Současně Rada pro výzkum a vývoj požádala MŠMT, aby v těch případech, kdy výsledky hodnocení nových výzkumných záměrů vysokých škol by vedly ke zrušení daného vědního oboru (tam, kde daná škola nebo její část prokazatelně dosáhly v uplynulém období výsledků na světové úrovni), aby hledalo způsob jak zajistit základní prostředky pro jejich existenci v roce 2005 (od roku 2006 bude vypsána řada nových programů, o jejichž podporu se budou moci tyto instituce ucházet).

Ve svém stanovisku Rada rovněž připomíná, že proti rozhodnutí poskytovatele neexistuje opravný prostředek: Ani MŠMT, ani jiný poskytovatel nemůže své zveřejněné rozhodnutí změnit bez zrušení celého hodnocení.

Plné znění stanoviska Rady pro výzkum a vývoj viz <http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=12271>.

-red-

Výstupy Rozvojových programů za rok 2004

V Žurnálu č. 9 (26. 11. 2004) se redakční rada univerzitního týdeníku obrátila na řešitele rozvojových projektů, které získaly v roce 2004 v rámci rozvojových programů MŠMT finanční prostředky na realizaci (viz *K rozvojovým projektům realizovaným na UP během roku 2004*, str. 5) s žádostí, aby poskytli redakci informace o výsledcích jejich řešení, a to pokud možno ještě před termínem, do kterého mají rektori veřejných vysokých škol předložit příslušné závěrečné zprávy odboru vysokých škol ministerstva (do 31. 1. 2005).

Těto výzvě vyhověli do data uzávěrky tohoto čísla řešitelé projektu FF UP *Multifunkční profesně poradenské centrum při UP*, který získal v rámci *Programu na podporu rozvoje struktury (Projekty celoživotního vzdělávání – zvyšování uplatnitelnosti absolventů na trhu práce)* pro rok 2004 částku 900 tis. Kč. Ze závěrečné zprávy vyjímáme:

Multifunkční profesně poradenské centrum při Univerzitě Palackého

V rámci projektu „Multifunkční profesně poradenské centrum při UP“ byly v průběhu roku 2004 naplněny všechny hlavní cíle, které byly v záměru projektu vytyčeny. Úspěšně byly realizovány aktivity přípravné fáze umožňující otevření a chod Profesně poradenského centra, byl distribuován dotazník zaměřený na identifikaci potřeb studentů v oblasti profesního poradenství, proběhla propagační kampaň aktivit centra – jak na půdě univerzity tak mezi externími subjekty, následovalo otevření Profesně poradenského centra s nabídkou všech plánovaných služeb. Profesně poradenské centrum nyní zajišťuje poradenské, vzdělávací, informační a zprostředkovatelské služby, má dva stálé pracovníky a spolupracuje rovněž se studenty UP.

Průběžně dochází k institucionalizaci a systematizaci profesního poradenství při UP, a to s důrazem na multifunkčnost a široký záběr

profesně poradenských aktivit. Bylo dosaženo záměru plného začlenění profesního poradenství do již fungujícího systému psychologického a studijního poradenství při UP, především prostřednictvím koordinace poradenských aktivit a spolupráce s jednotlivými poradenskými pracovišti.

Průběžnými projektovými aktivitami byl také naplněn cíl intenzifikace a systematizace kontaktu univerzity s externími subjekty. Umožnění úzkého kontaktu univerzity, potažmo studentů se zaměstnavateli a jinými externími organizacemi v kombinaci s nabídkou profesně zaměřených vzdělávacích a informačních akcí přispívá k optimalizaci uplatnění absolventů na trhu práce. Tímto je naplňován jeden z hlavních projektových cílů. Propagace a organizace obecně profesních vzdělávacích a tréninkových aktivit je zároveň součástí koncepce podpory celoživotního vzdělávání.

Vyúčtování

Jak dále ze závěrečné zprávy vyplývá, položky rozpočtu projektu „Multifunkční profesně poradenské centrum při UP“ tvořily odměny dle dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr a odměny pro ostatní pracovníky univerzity jednorázově zapojených do aktivit Profesně poradenského centra, dále stipendia studentům bakalářských, magisterských a doktorandských studijních programů, zapojených do projektových aktivit na základě jejich oborového zaměření a materiální náklady a cestovní náhrady. Finanční prostředky určené na služby a náklady nevýrobní povahy byly použity pro externí spolupracující organizace a jednotlivé kooperující experty.

Řešitelský tým

Řešitelem projektu byl doc. D. Šimek, proděkan pro organizaci a celoživotní vzdělávání FF UP a vedoucí Katedry sociologie a andragogiky FF UP, garantem projektu byla prof. L. Ludíková, CSc., prorektorka UP pro záležitosti studentů. Tým spoluřešitelů tvořili Mgr. V. Gígalová (FF), M. Hutýrová (PdF), PhDr. K. Ivanová, Ph.D. (LF), RNDr. L. Jansová (PF), J. Mayerová (PiF) a Mgr. Z. Tichá (FTK).

Kde najdete Profesně poradenské centrum UP

V současné době mají studenti možnost navštívit Profesně poradenské centrum UP během konzultačních hodin, tj. v úterý od 14.00 do 16.00 a ve středu od 9.00 do 11.00. Na základě domluvy je rovněž možné sjednat si osobní schůzku i mimo výše uvedené časy, a to na adrese taraprofessionals@yahoo.com, rakovam@ffnw.upol.cz či tahovai@ffnw.upol.cz nebo telefonicky na čísle 585 633 250. Kancelář centra najdete v prostorách Katedry sociologie a andragogiky FF UP na Wurmově 7, vchod D. Stálými pracovníci centra jsou Mgr. M. Raková a Mgr. I. Tahová.

-red-

Přehled hlavních aktivit za období leden–prosinec 2004

– jednorázové aktivity:

- Příprava a realizace tiskové konference k projektu (určená regionálním médiím).
- Příprava a realizace Dne pro kariéru I – Tréninkové kurzy (Prezentační dovednosti, Sebe prezentace a jak uspět při pohovoru, Jak psát CV a motivační dopis) a následného diskusního setkání studentů UP a regionálních veřejných i privátních subjektů na téma „Vstup absolventů na trh práce“.
- Příprava a realizace Dne pro kariéru II – Pohovory na načisto a následného setkání studentů se členy výběrových komisí za účelem zpětné vazby.
- Příprava konference Strategie poradenství na UP, efektivní spolupráce – setkání zástupců poradenských pracovišť UP.
- Příprava a realizace výzkumu potřeb studentů UP v oblasti profesního poradenství (finalizace dotazníku, pilotáž, výběr vzorku a distribuce).
- Příprava a realizace informačního semináře Studium v zahraničí (ve spolupráci se Zahraničním oddělením UP).
- Příprava, realizace a evaluace Tréninku prezentačních dovedností.
- Příprava a realizace Diskusního setkání studentů UP s absolventy UP a s regionálními zaměstnavateli.

– průběžné aktivity:

- Profesně a studijně poradenské konzultace se studenty UP.
- Monitoring regionálního trhu práce.
- Podpora „Outreach“ aktivit univerzity – spolupráce s externími organizacemi.
- Tvorba databáze spolupracujících externích organizací – navazování kontaktů, specifikace oblastí spolupráce a uzavírání smluv o spolupráci, spolupráce s personálními agenturami.
- Průběžné zprostředkovávání pracovních příležitostí, praxí a zadání praktických diplomových prací pro studenty UP.
- Vyvinutí metodiky asistovaných praxí a její testování v praxi.
- Nabídka institucionálně organizovaných praxí v rámci kreditů C (v první fázi pro studenty ekonomicky a personálně zaměřených oborů).
- Propagace a zaštitění Manager Shadowing programu na UP (ve spolupráci s Business Leaders' Forum).
- Kontaktování jednotlivých fakult a kateder UP, identifikace jejich konkrétních potřeb a vymezení oblastí spolupráce, vyjednávání konkrétních nabídek dodávání služeb.
- Pracovní semináře spoluřešitelů a kontakt s pracovníky jednotlivých poradenských pracovišť

Úkoly stanovené v projektovém harmonogramu byly realizovány dle plánu. V roce 2005 budou prohlubovány veškeré základní průběžné aktivity centra, čímž bude plně institucionalizována jeho činnost. Budou se opakovat některé z jednorázových vzdělávacích a informačních akcí, jiné budou nově vyvinuty a intenzivně propagovány. Mnohé z aktivit vytyčených pro rok 2004 budou v nadcházejícím období projektu pokračovat. Jedná se o následující činnosti: Budou uspořádány další Kariérové dny zaměřené na prezentaci regionálních zaměstnavatelů, bude využito výsledků výzkumu potřeb studentů v oblasti poradenství, dojde k prohloubení kooperace s již spolupracujícími subjekty trhu práce včetně vyjednávání vstupu odborníků z praxe na univerzitu (ve formě nabídky volitelných seminářů či kurzů pod jejich vedením), bude uspořádáno setkání studentů, pedagogů a zaměstnavatelů, kde budou zhodnoceny prozatím realizované praxe zaštitěné Profesně poradenským centrem. Dojde také k intenzivnějšímu začlenění pedagogických pracovníků do aktivit spolupráce kateder a studentů s externími organizacemi. Systematicky bude monitorováno uplatnění absolventů UP.

Celkové zhodnocení projektu, naplnění jeho záměrů, evaluace úspěšnosti realizovaných aktivit a chodu Profesně poradenského centra bude k dispozici v prvním čtvrtletí roku 2005.

Pro rok 2005 byl v rámci rozvojových grantů MŠMT podán navazující projekt Profesně poradenské centrum při UP, jehož hlavním záměrem je dokončit institucionalizaci již probíhajících aktivit, rozšířit či modifikovat nabízené služby a škálu organizovaných akcí a především dostat aktivity Profesně poradenského centra do hlubšího povědomí studentů, pedagogů, spolupracujících i dalších organizací v regionu. Více o záměrech pro rok 2005 je možno dohledat v projektu Profesně poradenské centrum při UP podaném pro rok 2005 v rámci rozvojových grantů MŠMT.

Career Challenge 2005

Profesně poradenské centrum UP upozorňuje na aktuální nabídku PricewaterhouseCoopers, mezinárodní sítě předních poradenských společností poskytujících auditorské, daňové a poradenské služby. Jedná se o projekt *Career Challenge 2005*, jehož prostřednictvím se studenti mohou zdokonalit v dovednostech uplatnitelných na trhu práce a jež jim může pomoci s rozhodnutím ohledně jejich kariéry po ukončení studia. Nabídka je určena pro posluchače třetích ročníků bakalářského studia a čtvrtých a pátých ročníků magisterského studia, a to zejména oborů aplikovaná ekonomie, kombinace matematika – ekonomie se zaměřením na bankovníctví a dále matematika a její aplikace.

Career Challenge 2005 proběhne v termínu 18.–19. 2. 2005 v PwC BusinessCommunity Center, Kateřinská 40, Praha 2. Program zahrnuje semináře, workshopy, všichni účastníci jsou také pozváni na neformální společenskou večeři. Mimo-pražským studentům hradí pořádající organizace náklady na dopravu do Prahy a ubytování.

Předpokladem pro účast je vyplnění online registrační přihlášky, a to nejpozději do 31. 1. 2005.

Více informací k programu, online přihlášku a také kontaktní údaje naleznete na www.pwcglobal.com/cz.

-rakm-

Prezentace nové knihy

V pátek 10. 12. 2004 se konala v pražském arcibiskupském paláci pod záštitou Miloslava kardinála Vlka, arcibiskupa pražského a českého metropolitě, prezentace knihy doc. PhDr. Františka X. Halase, CSc., *Fenomén Vatikán*. V sále kardinála Berana se sešly asi tři desítky historiků, církevních činitelů a dalších hostů. Úvodním slovem přivítal přítomné Apoštolský nuncijs v Praze arcibiskup D. Causero. Knihu a jejího autora představil prof. M. Pojsl, vedoucí Katedry církevních dějin a dějin křesťanského umění CMTF UP v Olomouci. Pak následovala diskuse s autorem doc. Halasem.

Z projevu prof. Pojsla:

Scházíme se, abychom představili veřejnosti nedávno vyšlou monografii historika a bývalého diplomata doc. F. X. Halase, CSc., „Fenomén Vatikán“. Když jsem 8. září 2003 posuzoval výstup Výzkumného projektu (RB 16/2/02) doc. Halase Vatikánská diplomacie, Vztahy Vatikánu a České republiky pro Ministerstvo zahraničí ČR a doporučoval ji k vydání tiskem, nepředpokládal jsem, že za pouhých jedenáct měsíců obdrží jeho knižní podobu i s věnováním autora. Nejen téma výzkumného projektu a jeho knižní vydání, ale i tato skutečnost pohotového knižního zpracování a uvedení na knihupecké pulty svědčí, že se naše společnost za patnáct let svobody přes všechny neduhy a problémy změnila k nepoznání.

Vydání nové knihy doc. Halase se bez vsí pochyby stalo významnou událostí nejen v oblasti odborné, zejména historické. Kniha se svým obsahem a řešenou problematikou nedotýká zdaleka jen křesťanství a církevního života, nýbrž po výtce také sekulárních problémů, např. vztahu církve a státu, kultury, diplomacie, politiky a mnoha dalších oblastí. Autor je svým školením i životní zkušeností disponován jako málo kdo z našich současníků k řešení daného úkolu. Jako historik má všechny předpoklady ujmout se na profesionální úrovni složky dějepisné a jako diplomat u Svatého stolce v letech 1990–1999 pak stránky diplomatické. Vždyť zkušenosti v diplomatické praxi se nedají nahradit ani nejdokonalejší teoretickou přípravou nebo pouhým studiem. Vedle zmíněných profesních schopností autora nelze přehlédnout jeho neméně důležité předpoklady osobnosti.

Je všeobecně známo, že F. X. Halas je věřící římský katolík a praktikující křesťan. Na první pohled by tato skutečnost mohla vyvolávat nedůvěru a pochybnosti o objektivitě jeho závěrů. Takový přístup by však byl apriorně předpojatý, a tedy sám o sobě neobjektivní. Autorovo osobní ztotožnění s křesťanstvím a církvi mu naopak skýtá jedinečnou možnost pochopit problémy a proniknout do oblastí, kam nevěřící nemůže mít přístup. Konečně badatel bez osobní zkušenosti víry nemá o nic více předpokladů pro objektivitu k pochopení a výkladu církevní problematiky než badatel věřící. Usilí o objektivní poznání historické skutečnosti v oblasti církevních dějin a dějin vůbec je na prvním místě věcí profesionální etiky, nikoli příslušnosti náboženské, národní nebo sociální.

Doc. F. X. Halas dostatečně prokázal ve své odborné činnosti i v osobním životě vyváženost mezi svým přesvědčením a etikou své historické profese. Rád vzpomínám na naše první setkání v Archivu brněnské univerzity a Kabinetu pro dějiny brněnské

univerzity. Doc. Halas byl tehdy na konci 60. let již zkušeným historikem, zatímco já teprve posluchač archivnictví. Jako pomocná vědecká síla v univerzitním archivu jsem měl tu čest se tehdy s dr. Halasem nejen slyšet, ale především diskutovat historickou problematiku katolické církve, což na fakultě nebylo možné. Z profesního zájmu se časem vyvinulo přátelství, které se mohlo po letech ještě více prohloubit.

Monsignore, jsem proto vděčný Vaší Excelenci za příležitost promluvit při prezentaci knihy „Fenomén Vatikán“ doc. F. X. Halase, mého přítele a kolegy na Katedře církevních dějin a dějin křesťanského umění CMTF UP v Olomouci. Doc. Halas mne již před 40 lety překvapil nevšedními znalostmi církevní problematiky a zejména dějin papežství. Tehdy jsem také obdivoval jeho znalost posloupnosti papežů od apoštola Petra, jeho biskupských nástupců a posléze papežů až po Pavla VI. Brzy jsem poznal, že to byla pouze jedna z jeho znalostních kuriozit. Daleko více jsem si vážil debat o hlubších problémech historické i současné církve. Dodnes na to rád vzpomínám a jsem Františkovi za tuto příležitost vděčný.

Dnes prezentovanou knihou „Fenomén Vatikán“ se dostává českému čtenáři do rukou jedinečné dílo, které nemá v našem prostředí srovnatelného předchůdce. Šíře problematiky, již se autor zabývá, je obdivuhodná. V možnostech rámcové stanoveného rozsahu bylo téma zpracováno vyčerpávajícím způsobem. Autor zvládl proporcionalitu jednotlivých úseků a otázek bez zbytečných detailů, odboček a marginálií. Konečně nelze ani opomenout jazykovou vytríbenost, lexikální i stylistickou, která v současné době pokleslé mediální češtiny působí jako balzám, jako pravá umělecká literatura. Spojení obsahové věcnosti a literární dokonalosti je dnes jev již takřka neznámý. Čtenář má z knihy dvojitý požitek. Dozvídá se málo známá fakta, nevšední autorovy závěry, postřehy a názory. Současně má v rukou umělecké dílo literární.

Dovoluji si přát této knize mnoho čtenářských úspěchů, další dotisky a autorovi blahopřát k tak vynikajícímu dílu, jež zaplňuje důležité, ale současně prázdné místo v otázkách církevní historie i současnosti. Ocenění patří rovněž vydavateli, brněnskému Centru pro studium demokracie a kultury za pečlivou přípravu i vlastní vydání ve sličné grafické úpravě.

Kniha je na světě, ať tedy vykoná mnoho užitečného k poučení četných a vnímavých čtenářů.

František X. Halas: Fenomén Vatikán (Idea, dějiny a současnost papežství – diplomacie Svatého stolce – České země a Vatikán). Vydalo Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno 2004, 759 s.

-dpm-

Reprezentační ples UP:

sobota 26. února 2005, Sidia, 19 hod.

V návaznosti na velký úspěch loňského reprezentačního plesu UP se bude i následující reprezentační ples UP konat v prostorách kulturního domu Sidia, a to v sobotu 26. února 2005 od 19 hod. Zatímco ve velkém sále bude k tanci i poslechu hrát kapela L. I. F., malý sál bude vyhrazen jazzofiliím, které potěší hudební skupina Jazz Dog Open. Hudebně taneční tradice olomouckého regionu zvýrazní zahajovací představení hanáckých lidových tanců, v dalším programu nebude chybět barmanská show, možná přijde i kouzelník či gymnastka povzbudí účastníky plesu bez ohledu na věk a tělesnou hmotnost k holdování nejen tanci, ale vůbec pohybu; další zpestření programu nejsou vyloučena.

Cena vstupenek zůstává na rozdíl od jiných komodit shodná se vstupným loňským, tj. 150 Kč pro studenty a 250 Kč pro plesající nevlastníci vysokoškolský index či doklad o studiu na střední škole. Prodej vstupenek se uskuteční na fakultách a Konferenčním servisu UP od počátku února 2005. Počet a hodnota darů do tomboly budou závislé na štedrosti fakult a sponzorů.

Naléhavě se hledají studenti a studentky ochotní zastávat role pořadatelů; prodejců losů do tomboly apod.; odměnou jim bude volná vstupenka na reprezentační ples. Zájemci nechť se přihlásí pracovníci Konferenčního servisu UP, paní L. Vaškové (tel. 585 631 054), která ráda poskytne veškeré další informace o této vrcholné společenské události nejen akademické obce UP, ale i všech příznivců olomouckého vysokého učení.

Filozofická fakulta UP představí nejnovější didaktickou a konferenční techniku

Kabinet vyučovací techniky FF UP ve spolupráci s firmou GL GALLAT Olomouc zve všechny zájemce z Univerzity Palackého na prezentační akci, která bude zaměřena na využívání didaktické, audiovizuální a výpočetní techniky při výuce a na vědeckých konferencích. Zejména bude představena řada multimediálních videodataprojektorů zn. 3M, dále bude předveden multifunkční projektor 3v1 umožňující videodataprojekci a budou demonstrovány funkce vizualizéru, jako jsou snímání a projekce neprůhledných předmětů včetně předmětů trojrozměrných a projekce transparentních fólií. Návštěvníci prezentační akce se mohou rovněž seznámit s novými typy zpětných projektorů zn. 3M a s nabídkou fólií pro všechny druhy tisku, s využitím projekčních tabulí napojených na PC nebo tiskárnu atd.

Prezentační akce se uskuteční ve středu 2. 2. od 12 do 16 hod. a ve čtvrtek 3. 2. 2005 od 9 do 16 hod. ve Velké učebně Filozofické fakulty UP, Olomouc, Křížkovského 10, 1. poschodí předního traktu.

-if-

Akademik sport centrum UP zve na lyžařský kurz v rakouských Alpách – Korutanech

Nassfeld 27. 2.–5. 3. 2005 (jarní prázdniny).

Ubytování: Obervellach – Haus Flaschberger, Hermagor – Haus Kahlhammer (šest dnů ubytování ve 4–6lůžkových apartmánech s ložnicemi pro dvě osoby s vybavenou kuchyní, koupelnou, televizí); stravování vlastní (možnost vaření v kompletně vybavených kuchyních, supermarket v místě).

Lyžování: pětidenní skipas s možností dokoupení na šestý den (den odjezdu).

Lyžařská střediska: Nassfeld, Heiligenblut/Grossglockner, Lienz, ledovec Molltal.

Doprava: autobusem, dojíždění do lyžařských středisek. Lyžařský výcvik: základní a zdokonalovací výcvik na carvingových lyžích, zapůjčení snowblade, S-line, nebo funcarvingových lyží na výcvik, výuka snowboardingu, při dostatečném počtu (minimálně 10) samostatný výcvik dětí. Ceny – viz rozpis: <http://ascp.upol.cz>.

Informace a přihlášky: ASC UP, tř. Míru 115 – Neředin, M. Štanclová, tel. 585 636 451.

Philosopher's index

Univerzita Palackého má do zkušební přístup o databázi *Philosopher's index*, která zahrnuje období od roku 1940 do 2004 a obsahuje bibliografické záznamy a abstrakty z více než z 550 časopisů z filozofie a dalších příbuzných oborů. Databáze je přístupná z jakéhokoliv počítače metropolitní sítě UP na adrese: <http://web5s.silverplatter.com/webspirs/start.ws?customer=palacky>.

Přístup potrvá do 20. 2. 2005. Bližší informace můžete získat na adrese: bis@upol.cz, nebo tel. kl. 1722, 1744.

Rektorka UP ve snaze povzbudit literární tvorbu studentů a umožnit tvůrcům dialog s posuzovateli jejich práce vyhlásuje

11. ročník veřejné literární soutěže pro studenty Univerzity Palackého.

Podmínky soutěže: Předložit v oboru poezie 5–10 textů, v oboru próza (povídka, novela, esej) text do 30 stran, v oboru drama text hry, a to ve třech kopiích, z nichž každá bude označena jménem, fakultou, ročníkem, studovaným oborem a domácí adresou. (Stranou se mini strojopis [počítačový text] o 30 řádcích a 65 úhzech.)

Závěrečný termín odevzdání prací je 31. března 2005.

Za nejlepší práce budou uděleny ceny, a to 1. cena 2 000 Kč, 2. cena 1 500 Kč, 3. cena 1 000 Kč.

Porota nemusí všechny ceny udělit. Ceny se nerozdělují ani nezdojují. Soutěžní práce budou hodnoceny odbornou porotou, kterou jmenuje rektorka UP.

Soutěžní příspěvky zasílejte na adresu: Sekretariát rektorky Univerzity Palackého, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc; obálku označte heslem „Literární soutěž“.

Přípravný kurz k přijímacímu řízení na PF

Právnická fakulta pořádá pro uchazeče o studium oboru právo přípravný kurz k přijímacímu řízení. Předpokládaný termín kurzu je únor až březen 2005.

Účelem kurzu je podat ucelený a přehledný výklad vybraných tematických okruhů, jejichž znalost je nezbytná pro úspěšné složení přijímacích zkoušek na Právnickou fakultu UP. Jde především o všeobecný rozhled (základy společenskovedních disciplín a problematika právních dějin a stěžejních institutů jednotlivých právních odvětví) a dále o cizí jazyk. Zájemcům o hlubší studium je dále určen rozšiřující kurz k přijímacímu řízení, který je zaměřen zejména na prohloubení znalostí z všeobecné státovědy, právních dějin (římského práva a právních dějin evropských zemí) a právní teorie (základní právní pojmy, prameny práva apod.).

Základní kurz je prezenční, výuka se koná v prostorách Právnické fakulty, a to vždy v sobotu od 9.30 hod. do 16.45 hod. Datum zahájení kurzu bude zájemcům oznámeno s třítydenním předstihem. Rozšiřující kurz je distanční, výuka probíhá v internetovém prostředí za podpory speciálních vyučkových textů.

Předpokládané ceny kurzu: základní (prezenční) kurz: do 5 000 Kč (včetně 19 % DPH), rozšiřující (distanční) kurz: do 3 000 Kč (včetně 19 % DPH).

Blíže informace podá P. Vystrčil, Centrum dalšího vzdělávání PF UP, tel.: 585 637 558, e-mail: petr.vystrcil@upol.cz.

Jarní prázdniny pro děti 6–11 let

Pod tímto názvem pořádá Akademik sport centrum UP v termínu 27. 2.–5. 3. tradiční akci, tentokrát na téma Zimní pohádka aneb Cesta za Ledovou královnou.

Program: výuka lyžování pod vedením instruktorů, sáňkování, hry na sněhu – plnění úkolů Ledové královny, zimní bál a další kouzelné zážitky.

Místo: hotel Kahan – Horní Bečva (Beskydy). Cena: 3 275 Kč + vleky (strava, ubytování, doprava, bazén, tělocvična, materiál, instruktoři, příprava a realizace programu, ceny pro děti...).

Podrobnější informace: Akademik sport centrum – tel. 585 636 452, e-mail: hana.vyroubalova@upol.cz.

Nové sportovní programy Akademik sport centra

Spinning se vrací – třináctihodinový kurz, vždy v pondělí 20.45–21.45 hod., (od 14. 2. do 16. 5. 2005), nebo ve středu 16–17 hod., (v období od 16. 2. do 18. 5. 2005). Cena: 580 Kč (vzhledem k vysokým nákladům je tato cena platná pro všechny). Místo: bike centrum – R. Kořínek v areálu Help fitness prestige (výšková budova u vlakového nádraží Olomouc).

Více informací a rezervace míst: martina.stanclova@upol.cz.

Setkávání s bršním tancem – kurz pokračuje ve spolupráci s D. a V. Kratochvílovými. **Začátečnice** vždy ve čtvrtek 18.45–19.45 hod., **pokročilé** 20–21 hod. (Začátek 17. 2. 2005.) Více informací a rezervace míst: martina.stanclova@upol.cz.

Úpravy cen v Menze UP

Od 1. 2. 2005 dochází k úpravám cen za stravování v menze SKM UP. Nové ceny jsou zveřejněny na stránkách SKM http://skm.upol.cz/menza_ceny.htm.

Výplatní termíny v roce 2005

Leden – 10. 2.; únor – 10. 3.; březen – 12. 4.; duben – 11. 5.; květen – 13. 6.; červen – 13. 7.; červenec – 10. 8.; srpen – 12. 9.; září – 12. 10.; říjen – 10. 11.; listopad – 12. 12.; prosinec – 11. 1. 2006.

Zádné zaměstnanec, kterým je vyúčtování mzdy zasláno na účet, případně prostřednictvím poštovní poukázky, aby si vyzvedli výplatní pásku vždy po výplatní termínu v příslušné pokladně. Tam zůstanou nevyzvednuté výplatní pásy uschovány nejdéle po dobu tří měsíců. Poté budou k vyzvednutí u mzdové účetní příslušné mzdové účtárny.

M. Címalová, vedoucí mzdové účtárny UP

Region, univerzita a co nás nemine

Olomoucká univerzita je významným středobodem regionu v mnoha různých ohledech. Porovnáme-li Prahu a Olomouc, můžeme si povšimnout těchto rozdílů: Praha je „dotována“ ročně částkou okolo 100 mld. korun z turistického ruchu (cca 95 % všech příjmů z turizmu zůstává v Praze); právě v Praze sídlí nejčastěji centrály velkých firem nebo národní pobočky renomovaných firem zahraničních; Praha je také sídlem vlády a mnoha dalších úřadů a institucí. Povšimneme-li si rozdílů v počtu obyvatel obou měst, je zřejmé, že olomoucká univerzita je pro město nepoměrně výraznějším prvkem, než jakým je nejstarší Karlova univerzita pro Prahu. Uvažujeme-li z ekonomického hlediska, „tečou“ právě skrze univerzitu peníze z centrálních rozpočtů zpět do Olomouckého kraje. Dokáže-li univerzita udržet stálý růst počtu studentů, bude to také znamenat růst ekonomické prosperity města i jeho okolí. To bychom měli jasně vnímat právě v souběhu s konstatováním, že ani turisty, ani velké firmy či dobře placené úředníky v Olomouci nemáme. Pokud však chceme tuto myšlenku dotáhnout do konce, zvláště v souvislosti s chystaným zcela novým Dlouhodobým záměrem UP, musíme dobře znát statistická fakta. Od roku 1996 dochází k velmi prudkému snížení porodnosti, ročně se místo „pro zachování rodu“ potřebných 145 tisíc dětí rodí jen necelých 95 tisíc.

Pro závažnost situace si uvedme konkrétní čísla: V roce 2002 se narodilo v ČR 93 047 dětí, v roce 2003 „již“ 93 957 dětí. Ještě v roce 1991 se však narodilo 129 850 dětí, což je o celých 38 % více než v roce 2003. A to nebereme v potaz rok 1974 se 194 215 narozenými (207 % počtu dětí roku 2003). Je to opravdu hodně málo a trend natality se přes občasné zprávy typu „narodilo se nejvíce dětí za posledních 20 let“ vůbec nemění. Kromě základních škol se dnes zavírají i porodnice (nebo se prostě v porodnici maluje nebo se opravuje) a pak se stane, že v jedné lokalitě se narodí děti více. Což si ne každý uvědomí.

Smíříme-li se emočně s tím, že jako nepřítel významná národnostní součást evropského kontinentu budeme promícháni s jinými národy Evropy i světa, měli bychom se již dnes dokázat pragmaticky postavit k reálné situaci, která za deset patnáct let přijde, tedy k propastnému úbytku studentů na VŠ. O tomto pochyb být nemůže, protože mladá generace (dnes zejména do osmi let věku) je početně slabší nevratně.

Stárnutí společnosti znamená změnu pohledu na osobu studenta

Pokud dobře vnímáme makroekonomické souvislosti, jasně chápeme, jak velký význam má počet studentů pro celý region. (Věříme, že se olomoucká radnice i univerzita společně zasadí o razantní navyšování ubytovací kapacity.) Další možností, jak i nadále zvyšovat počet studentů, je vzdělávání dospělých. Právě tato oblast (protože nové slabé ročníky budou stárnout a bude nutné postupně omezovat či zavírat vyšší a vyšší školy) bude nabývat více a více na významu. Proměna společnosti, jejíž dosah v přítomném čase tak málo chápeme, nás velmi brzy přiměje důkladně se zamyslet nad přípravou budoucích učitelů pro dospělé. Je zřejmé, že hledat za deset, patnáct let schopné profesionály s praxí bude pozdě, nad obsahem nových učebních osnov bádejme s předstihem již dnes. I tak, než se koncepce dotvoří, uplyne dlouhá řada let, další roky potrvá samotné studium nových učitelů. Zcela určitě nevystačíme se starými kurzy, bude zapotřebí se v mnoha ohledech přizpůsobit novým globálním souvislostem (!), zcela změnit přístup k výuce, naučit se efektivně předávat potřebné praktické informace, které dnes starší a zejména střední (!) generace doslova životně potřebuje. Jednotlivci musí dokázat nejen individuálně přežít, ale měl by být především schopen na úrovni doby finančně zajistit svou rodinu a děti...

Můžeme např. očekávat mnohem větší důraz na psychologii (pochopení ekonomiky a trhu – působení reklamy, asertivita v pracovních týmech, nezastupitelná role „uměleckého“ prvku při vytváření nezbytných pracovních týmů), moderní technologie (práce s PC, vyhledávání informací, efektivita zpracování informací, „duplikování“ informací), efektivitu práce (pochopení „bloků“ či závislostí, které často nevědomě brání smysluplné práci, psychologie pracovního týmu, zadržování informací jako způsob agrese apod.), význam zdraví (ani v dospělém věku nedotvořená potřebná osobní návyky, pochopení „nutnosti“ rekreace...), ale konečně i významu kultury pro hodnotný osobní život. Těším se, až Olomoučané pochopí, že město bez kultury je město mrtvé, že si povšimnou, že mladí lidé, kteří odcházejí na FAMU, JAMU, DAMU a další múzické školy do Prahy, Brna i jinam, tam už obvykle zůstávají (jak velmi umělecký rys dnes Olomouci chybí) a společně se zasadí o zřízení nové osmé Uměnovědné fakulty.

Mgr. M. Rusek, RUP

Jubilea

Blahopřejeme!

Při příležitosti významného životního jubilea obdržel zlatou medaili Za zásluhy o UP prof. M. Trapl, zástupce vedoucího Katedry historie FF UP. Prof. M. Trapl je uznávanou osobností ve vědeckém světě, dlouhodobě se věnuje československým a českým dějinám 20. století, s příchodem 90. let se zabývá mj. i tématem českého a slovenského exilu po roce 1948.

O den později se uskutečnil v olomouckém Muzeu umění také „Literární večer“, který uspořádala Literární sekce VSMO jako neformální setkání jubilanta s přáteli. -red-, foto -tj-

Kvalitativní přístup...

od tématu „kvalitativní nebo kvantitativní přístup“ k tématu jak oba tyto přístupy vzájemně kombinovat tak, abychom při výzkumné práci co nejvíce respektovali povahu zkoumaného fenoménu, definované výzkumné cíle a současně bylo naše počínání v souladu s etickými principy. V integrativním duchu odezněl vstupní referát konference, který přednesl náš host a čestný člen výboru konference, prof. P. Říčan, CSc. Jeho referát velmi zdařile pojmenoval hranice hlavního tématu konference a současně s obdivuhodným nadhledem reflektoval bohaté zkušenosti a postřehy z vlastní badatelské praxe.

Letošní ročník byl spojen s několika změnami. Tou vůbec největší byl přechod z dvouleté periodicity konference na roční. Díky mezioborovému charakteru a zvyšujícímu se zájmu věříme, že tato změna nebude mít vliv na kvalitu příspěvků, ale naopak přispěje ke

Dokončení ze str. 1

zkvalitnění kontaktu mezi různými pracovišti a vytvoření lepší podmínky pro vzájemnou výměnu zkušeností. Letošní ročník také jasně odhalil stabilnější tématičtější ohniska konference. Kromě narativního přístupu se profiluje téma veřejného zdraví a v jeho rámci pak také téma adiktologického výzkumu. Vybrané referáty budou k dispozici opět ve sborníku, na kterém začali editoři pracovat.

IV. ročník konference byl věnován památce našeho tragicky zesnulého kolegy doc. J. Papici, CSc., jemuž věnoval krátkou vzpomínku prorektor UP doc. V. Rehan. Docent Papica patřil mezi čelné osobnosti olomoucké katedry psychologie a symbolizoval právě určitou pluralitu pohledů na psychologii, spolu s důrazem na metodologickou přesnost a vyváženost.

PhDr. M. Miovský, Ph.D., Katedra psychologie FF UP

Rektoři olomoucké univerzity v letech 1573–1860

Ve 4. až 11. čísle *Žurnálu UP* ročníku 2004–2005 publikoval ředitel Archivu UP PhDr. P. Urbásek životopisné medailony zemřelých rektorů Univerzity Palackého v Olomouci. Redakce *Žurnálu UP* pokládá za přínosné navázat na tento seriál medailonů rektorů jezuitské akademie (univerzity) v Olomouci, C. k. univerzity v Olomouci a v Brně, C. k. lycea v Olomouci a C. k. Františkovy univerzity v Olomouci. Je zřejmé, že možnosti historického poznání těchto význačných osobností, jichž bylo od roku 1573 do roku 1860 celkem 150, nejsou a dlouho ještě nebudou vyčerpány a že zejména v zahraničních archívech se skrývá ne jeden doposud neexcerpovaný pramen. Informace o jednotlivých rektorech olomouckého vysokého učení se proto budou lišit svým rozsahem, ukáží se však bílá místa v historii *alma mater Olomucensis*, jež budou vyzývat k budoucímu prozkoumání.

Nejprve je třeba uvést, že různě časově omezené soupisy rektorů koleje a akademie (univerzity) Tovaryšstva Ježíšova (TJ, jezuitů) v Olomouci, státní univerzity v Olomouci a v Brně, lycea v Olomouci, Františkovy univerzity v Olomouci a Univerzity Palackého v Olomouci jsou doposud obsaženy v následujících publikacích: Jan Navrátil a kol.: *Kapitoly z dějin olomoucké univerzity 1593–1973*, Ostrava 1973, s. 280–281; Rudolf Zimprich: *Olmütz als deutsche Hochschulstadt in Mähren*, Esslingen am Neckar 1974, s. 35–38; Anna Fechterová: *Rektoři kolejí Tovaryšstva Ježíšova v Čechách, na Moravě a ve Slezsku do roku 1773, sv. II. – Morava, Slezsko*, Praha 1993, s. 319–342 (doposud nejpodrobnější soupis rektorů koleje a akademie Tovaryšstva Ježíšova v Olomouci, uvádějící kromě data a místa narození a úmrtí rovněž datum a místo jejich vstupu do TJ, datum a místo školní aprobace, datum a místo složení čtyř slavných slibů, jejich tituly, tituly zjištěných literárních prací a odkazy na relevantní prameny a literaturu); Miloslav Pospíchal a kol.: *Padesát let z dějin obnovené univerzity*, Olomouc 1996, s. 191; Jiří Fiala a kol.: *Jezuitský konvikt – sídlo Uměleckého centra UP v Olomouci*, Olomouc 2002, s. 27–31. Revidovaný a aktualizovaný úplný soupis rektorů olomouckého vysokého učení je dostupný na internetové adrese UP, rubrika *Aktuality – Různé* (<http://www.upol.cz/UP/Aktualit/Data2003/rektoři.htm>).

Dříve než přistoupíme k chronologicky řázenému přehledu rektorů olomouckého vysokého učení do jeho zániku v roce 1860, bude vhodné stručně pojednat o rektorské hodnosti v českých zemích do uvedeného data. Vzato zcela obecně přejala čeština podobně jako jiné evropské jazyky substantivum „rektor“ z latiny (*rector*) jakožto zkrácenou podobu substantiva „direktor“ (*director*), znamenajícího „ředitel“, „správce“. Protože se označení „rektor“ užívalo i pro představené jiných typů škol, církevních obcí, kolejí některých církevních řádů či chrámových zpěváků, bylo třeba vyvíjet pro oficiální příležitosti představitelé vysokého učení oslavným atributem – latinským adjektivem *magnificus*, jehož významu odpovídá v češtině adjektivum „velkolepý“. Odtud byla rovněž odvozena latinská titulatura rektorů vysokých škol *Vestra magnificentia* (česky „Vaše magnificence“), popřípadě označování těchto rektorů jako *Magnificentia* („Magnificence“).

Je příznačné, že Zikmund Winter počíná první knihu své monografie *O životě na vysokých školách pražských knihy dvoje – Kulturní obraz XV. a XVI. století* (Praha 1899) kapitolou nazvanou *Rektor*; o „hlavě univerzity“ pak Winter pojednává v podkapitolách *Jeho volba, konfirmace neb investitura, pozvání k tomu, čtení zákonů, hostina, šat rektorský, práva rektorova, dohled nad latinskými školami, konfirmace učitelské, rektorova jurisdikce, duchod rektorův, consiliiari, notarius, pedellus, rektor jezuitský, jeho pomocníci a pedellus*. Pro hlubší poučení o rektorském úřadu v naší minulosti odkazujeme na uvedenou publikaci, jakož i na čtyři svazky *Dějin univerzity Karlovy* (Praha 1995). Zatím postačí, řekneme-li, že se o tomto úřadu (formulaci *rector et scholares*) zmiňuje exempční privilegium císaře Karla IV. pro poddané jím založené pražské univerzity z roku 1458, tedy až deset let po stvrzení fundáční listiny této univerzity dne 7. dubna 1348. O dvě léta později, 10. dubna 1460, vzniká z podnětu a v kanceláři pražského arcibiskupa a univerzitního kancléře Arnošta z Pardubic první univerzitní statut (*Ordinationes Arnostii*), v němž se stanoví kompetence univerzitního rektora, jeho rady (*consiliiari*) a shromáždění veškeré univerzity (*convocacio universitatis, tota universitas, generalis congregacio universitatis*). Rektorem se mohl stát kterýkoli člen univerzitní obce, nejen doktor či mistr, ale i student, pokud dosáhl stáří 25 let, narodil se v řádně uzavřeném manželství, nebyl ženat

a byl světským klerikem (nemusel být však knězem, neboť postačovalo i nižší svěcení); naproti tomu se rektorem shodně jako na pařížské univerzitě nesměl stát příslušník mnišského řádu. Arnošt z Pardubic též přikázal, aby rektor dodržoval kněžské holení či pleš (tonzuru), ale toto nařízení záhy vzalo za své. Rektor měl být volen nepřímou volbou prostřednictvím volitelů (*electores*) zastupujících univerzitní „národy“ (*naciones*), tzn. kongregace učitelů a studentů pocházejících z jednoho území (v Praze to byly čtyři „národy“ – bavorský, český, polský a saský). Zprvu byl rektor volen na období jednoho akademického roku, od poloviny 80. let 14. stol. na jeden semestr. Spolu s rektorem měla být volena jeho rada (*consiliiari, procuratores*), podílející se na správě univerzity. Valnému shromáždění univerzity Arnoštův statut nevymezil pravomocí, mělo se jen konat ve vymezeném

časě a zabývat se jen nezbytnými záležitostmi. Třebaže statut proklamoval, že v Praze má být jen jedna univerzita a jeden rektor, v roce 1372 se pražská právnická fakulta v rámci pražského vysokého učení (sestavujícího ze čtyř fakult – svobodných umění neboli artistické, lékařské, právnické a teologické) osamostatnila a do akademického roku 1417/1418 si volila vlastního rektora (*rector universitatis iuristarum /canonicarum/ studii Pragensis*), vykonávajícího svou funkci po jeden akademický rok.

Podle kroniky Františka Pražského se instalace prvního pražského rektora měla uskutečnit již roku 1348 v katedrále sv. Víta na Pražském hradě, ale existence rektorské funkce je doložena až k roku 1358; také zpráva, že roku 1366 byl pražským univerzitním rektorem student práv Jindřich z Etwatu, se netěší důvěře. Jisté je až jméno pražského univerzitního rektora zvoleného roku 1368, jímž byl Jindřich z Nanexen neboli z Embeku. K povinnostem rektora náležely zejména imatrikulace nových členů univerzitní obce, spolu s výběrcími peněz (*collectores, arcarii*) správa univerzitních financí, reprezentace univerzity navenek a na neposledním místě výkon univerzitní jurisdikce, k níž patřilo i univerzitní vězení – *carcer* (nazývané studenty „kurník“, po latinsku *ornithoboscus*, později i „krmník“). Od rektorova soudu existovala možnost odvolat se k univerzitnímu kancléři (*cancellarii universitatis*), jímž byl pražský arcibiskup. Kancléř především dohlížel na promoce a udílel povolení k výuce (licenciát); později byly tyto kompetence přeneseny na vicekancléře a konečně na samotného rektora pražského vysokého učení.

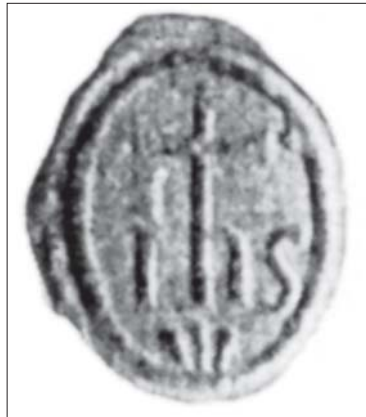
V českých zemích se dodnes při vysokoškolských ceremoniach užívá hmotných symbolů akademických úřadů, insignií – talárů, řetězů a žezel, případně standart (dříve i prstenů a pečeti). Zatímco označení talár vzniklo zkrácením latinského sousoví *tunica talaris* – „tunika sahající ke kotníkům“ (kotník – lat. *talus*), je žezlo (lat. *sceptrum, virga či baculum*) výraz obecně slovanský, staroslověnské substantivum *žьзъ* znamenalo „prut“ nebo „hůl“; původně bylo rektorské žezlo, doposud pedelem nošené před rektorem při slavnostech, znakem rektorovy jurisdikce (zrušené až za vlády císaře Josefa II. dekretem z 15. března 1783). „Rektor v šatě svým slavnostním vypadal velmi vznešeně,“ píše Z. Winter ve výše citované monografii. „Měl spodní roucho jako kleriku, přes to navlékl obšírnou červenou dlouhou reverendu s rukávky volnými, v létě lehkou hedvábnou, v zimě kožíchem

lemovanou. Z cizích obřadů známe rektory, že v takovém rouše s kvadrátkem na hlavě vypadal jako vysokí kněz.“ Součástí (nejen) rektorova ceremoniálního oděvu bývala také *epomis*, krátký pláštík bez rukávů přehazovaný přes ramena.

Vysoké učení v Olomouci, do konce roku 1641 hlavním měšť Markrabství moravského, vzniklo, jak známo, dne 22. prosince 1573 povýšením zdejšího jezuitského gymnázia na akademii Tovaryšstva Ježíšova (TJ), po vzoru jezuitské akademie pražské u sv. Klimenta (Klementinu, zal. 15. března 1562) a jiných jezuitských akademií, obdařovaných promočními právy. Vojevsky organizovaný řád Tovaryšstva Ježíšova (jezuitů, lat. *Societas Jesu*, zkráceně S.J.), založený Baskem Ignácem z Loyoly (1491–1556) a schválený papežem Pavlem III. 27. září 1540, se zaměřoval na misijní a vzdělávací činnost; roku 1556 mělo Tovaryšstvo Ježíšovo již na tisíc členů v jednom stu domů a kolejí ve dvanácti provinciích. Do Prahy přišli první jezuité onoho roku 1556, do Olomouce o deset let později.

Jak pražská, tak i olomoucká akademie TJ (o dvou fakultách – fakultě filozofické a fakultě teologické) měly svoje rektory, ti však nebyli voleni profesorským sborem akademie, ale byli jmenováni generálem TJ sídlícím v Římě nebo představitelem jezuitské provincie (provinciálem), obvykle na dobu tří let, a byli jimi podle jejich uvážení rovněž odvoláváni; provinciál také rozhodoval o výběru profesorů pro akademii. Jezuitský rektor spravoval především jezuitskou kolej (řádový dům) a její statky, dohlížel též na bohoslužby v jezuitském kostele, na školu vyšší (akademii),

byla-li při koleji zřízena, i na školu nižší (gymnázium), na akademický konvikt či seminář (tyto ústavy byly řízeny na nižším stupni regentem nebo prefektem) a vykonával univerzitní jurisdikci. Později v Praze a v Olomouci se při jezuitských akademiích zavedl úřad studijního prefekta (popř. studijních prefektů) a poté i úřad kancléře pečujícího o udělování akademických gradů; v roce 1580 se v Olomouci objevuje navíc funkce rektorova admonitora či konzultora (poradce). Rektorem musel být řádový profos (tzn. jezuita, který složil čtyři slavné sliby: chudoby, čistoty, naprosté poslušnosti a neomezené poslušnosti římského papeže, lat. *professus quattuor votorum*), jichž však nebyvalo v Tovaryšstvu Ježíšovu mnoho. Vyučovat na jezuitské akademii mohli *coadjutores formati spirituales* (vysvěcení jezuité-kněží), jako *scholastici approbati* se označovali učitelé jezuitských nižších škol, kteří prošli noviciátem a složili tři jednoduché sliby (chudoby, čistoty a poslušnosti), popřípadě studenti jezuitské akademie, zatímco světský *coadjutores formati saeculares* či *temporales* vykonávali v koleji řemeslnické a jiné pomocné práce. Ani jezuitské akademie se neobešly bez karceru, který měl ve správě pedel (*pedellus, bidellus*). Ten rovněž při slavnostních příležitostech nosil před páterem rektorem žezlo; pro olomouckou akademii TJ nechal rektorské žezlo pořídit již její zakladatel a prorektor, olomoucký biskup Vilém Prusinovský z Vítkova, a to mezi léty 1566–1572, tzn. ještě před vlastní fundací akademie. (V souvislosti s postupným rušením olomoucké univerzity bylo v roce 1855 toto žezlo společně s dalšími insigniemi s výjimkou insignií teologické fakulty předáno zemskému místopředsedovi

▲ Pečeť olomoucké jezuitské koleje z roku 1574. Trigram IHS se interpretuje jako *Iesus hominum salvator* – Ježíš, spasitel lidí nebo jako *In hoc signo (vinces)* – V tomto znamení (zvítězíš)

Dokončení na str. 10

Budiž dáno ...

Ještě před padesáti lety, v době mých univerzitních matematických studií, býval v textech našich učebnic častý konjunktiv. Doufám, že to říkám gramaticky správně. Formulace matematických vět a lemmat, jejichž platnost nám bývalo logickými cestami dokazovat, běžně začínala právě takhle. Budiž dáno pravděpodobnosti rozdělení náhodné veličiny s takovými nebo jinými vlastnostmi ... Mějmež funkci ... Nechť v prostoru takových a takových vlastností platí ... Dnes už ten slovník prodělal proces jistého zcivilnění, i matematické formulace odkládají konjunktivy, nahrazuje jejich akustickou a grafickou starobylost indikativem. Myslím, že už nebude vedena diskuse podobná té, kterou zahájil v padesátých letech spisovatel A. C. Nor (nejednalo se tehdy o spor konjunktivu s indikativem, ale o logickou formulaci podmínky nutné a postačující, o formulaci tehdy a jen tehdy) a na niž reagoval jeden z akademiků matematicko-fyzikální fakulty vysvětlením, že jde o terminus technicus matematické logiky, jehož jazykovou funkci pan Nor, jakkoli účtyhodný spisovatel, prostě nepochopil.

Můj osobní matematický lexikon zcivilněl po mém přesazení do prostředí aplikované matematiky, biostatistiky a biometrie velice rychle. Logické formulace mých závěrů musely vzít na vědomí jazyk užívaný lékaři, respektive články v odborných časopisech, které běžně četli. Starobyle znějící věty se do tohoto

prostředí nehodily; jako matematik jsem se nacházel mezi lékaři v naprosté menšině, což nemohl můj jazyk nebrat na vědomí.

Je pravděpodobné, že podobně probíhá proces přizpůsobování se při přechodu mezioborových hranic i jinde; dnešní výzkum se koná mezioborově a ve smíšených kolektivech se lidé různých profesí musejí nějak domluvit. Mezi lékaři ve fakultní nemocnici se dnes běžně pohybují (a nejenom pohybují) lidé, kteří se tam před padesáti roky nevyskytovali, a kdyby ano, působili by dojmem rarit a mimořádných jevů, jakým je třeba nález hříba praváka na Václavském náměstí. Inženýři různých specializací, informatici zajišťující provoz stovek počítačů, chemici, fyzikové a také matematici. A protože působí i jako členové výzkumných týmů, prvky jejich profesního jazyka ovlivňují i jazyk článků uveřejňovaných v lékařských časopisech. Nejenom slovní zásobu, také jejich styl.

O medicíně je známo, že velice ochotně nasává a ve svém prostředí domestikuje metody a postupy oborů jiných. V posledních letech přijaly lékařské obory za své tolik různých technik, že stálo za to konstituovat celé samostatné obory, jimž dává smysl právě převzetí takových technik. Zejména v diagnostice – kam bylo zařazeno celé rozsáhlé spektrum zobrazovacích metod. Důkazem toho je i skutečnost, že nejprestižnější vědecké uznání, jakým je Nobelova cena za lékařství a fyziologii, byla už udělena za

objevy technické, podporující účinnost medicíny. A to nemluvíme o tom, že vlastně první Nobelova cena za fyziku byla začátkem minulého století udělena za objev, jehož aplikace výrazně zdokonalila diagnostiku. Šlo o paprsky X Wilhelma Roentgena. Do lékařského slovníku tak různě vstoupil ryze fyzikální pojem elektromagnetického vlnění.

Stává se, že cesta původně vnímaná jako postranní, se rychle stane cestou hlavní, na sebe přebírající nejsilnější provoz. Mluvíme teď o cestách, po nichž do světa zdravotnictví a biomedicínského výzkumu vstoupila a nadále vstupuje matematická statistika. Doba tomu chtěla, že jsem se k onomu vstupování připelet jako jeho aktivní účastník. Před téměř padesáti lety krácelo po pražských cestách vedoucích od matematiky k medicíně pouhých pár statistiků, pověřených úkolem (odpusťte ten patos) zvěstovat evangelium statistické indukce pohanům v bílých pláštích. První desítky let to byl hlas volajících na poušti. Pak přišel zlom v podobě počítače a jeho masového nasazení, zejména v podobě PC a do nich implementovaného statistického software. To byla cesta, po níž i dnes už neojediněle, ale v houfech mašuruje logika statistické indukce do světa lékařské diagnostiky i terapie.

Prof. S. Komenda

...A PŘÍŠTÍ TÝDEN...**2. ÚNORA**

Prezentační akce FF UP – nejnovější didaktická a konferenční technika. Velká učebna FF UP, Křížkovského 10, 1. posch. předního traktu, 12–16 hod.

3. ÚNORA

Prezentační akce FF UP – nejnovější didaktická a konferenční technika. Velká učebna FF UP, Křížkovského 10, 1. posch. předního traktu, 9–16 hod.

3. LEDNA – 28. ÚNORA

Výstava výtvarných prací studentek 2. ročníku oboru Učitelství pro MŠ. Galerie Prima, PdF UP, Žižkovo nám. 5.

4. ÚNORA

Slavnostní akty promoce a předání jmenovacích dekretů docentům. Aula FF UP, 13 hod.

4.–5. ÚNORA

Podporujeme aktivní učení a samostatné myšlení žáků. Vzdělávací kurz. Učebna Ústavu teorie a praxe ošetřovatelství.

-red-

Upozornění redakce

Redakce Žurnálu UP upozorňuje, že od příštího týdne bude univerzitní týdeník vycházet opět ve své obvyklé týdenní periodicitě. Uzávěrka čísla 15, které vyjde 4. 2., je proto již v pondělí 31. 1.

-red-

Pociťujete nedostatek konkrétních a aktuálních informací? Chcete se něco více dovědět o některém pracovišti UP? Máte dotazy na některého z představitelů akademické obce UP? Víte o zajímavých akcích na UP? Chcete se podílit se svými názory, postřehy a připomínkami s ostatními členy univerzitní obce? Využijte e-mailu, pište, faxujte na adresu redakce Žurnálu UP nebo nás přijďte navštívit osobně na Křížkovského 8!

Na vaše podněty se těší a odpovědi na vaše otázky se bude snažit zprostředkovat redakce Žurnálu UP

Rektoři olomoucké univerzity...

v Brně a v letech 1869–1870 byly tyto insignie postoupeny Leopoldo-Františkově univerzitě v Innsbrucku; dne 12. června 1998 věnoval rektor Leopoldo-Františkovy univerzity rektorovi Univerzity Palackého kopii původního žezla rektora olomoucké univerzity.) Prvním rektorem olomoucké koleje je akademik TJ se stal Hurtado Pérez, S. J., rodem Španěl z městečka Mula v jihovýchodním Španělsku (1526–1595, rektorem koleje TJ od 4. října 1566, rektorem magnifikem od 22. 12. 1573 do 8. září 1580).

Rektorovi olomoucké koleje a současně akademie (univerzity) TJ v Olomouci náležel titul *Rector magnificus*. Tento stav trval do 1. prosince 1764, kdy skončilo dosavadní spojení funkce rektora olomoucké koleje TJ a rektora magnifika olomoucké univerzity TJ. Rektor magnificus olomoucké univerzity byl od 4. listopadu 1762 každoročně volen všemi inkorporovanými graduovanými členy univerzity, kteří měli volbu vybrat z kandidátů *terno* (trojici), předložené panovnici Marii Terezií, a panovnice buď kandidáta uvedeného na prvním místě potvrdila v rektorském úřadě, nebo obsadila tento úřad dalším ze tří navržených. Když byl 1. prosince 1764 dosavadní rektor jezuitské koleje, Theol. Dr. Václav Kraus, S. J., zvolen do úřadu rektora univerzity potřeť, jmenovala Marie Terezie sama do tohoto úřadu kandidáta uvedeného na druhém místě, Theol. Dr. Arnolda Ležáka, Ord. Praem., člena premonstrátské kanonie na Hradisku u Olomouce; při další volbě se situace opakovala, a tak pobouřená Marie Terezie jmenovala 18. ledna 1766 rektorem profesora práv Jur. Dr. Jindřicha Antonína Bösensella, jenž se tak stal v pořadí 62. a prvním světským rektorem olomouckého vysokého učení. Byl to další krok v postupné sekularizaci jezuitské univerzity, neboť již dekretem ze 4. září 1752 byli do čela fakult postaveni studijní direktori, nadřízení děkanům (od roku 1760 nesměli být studijními direktory jezuité), a 22. listopadu 1762 byly kompetence Tovaryšstva Ježíšova vůči olomoucké univerzitě dále omezeny zřízením studijní komise a tzv. formálním organizováním fakult, umožňujícím inkorporovat do univerzitní obce graduované osobnosti jak duchovní, tak světské. Pravomoci rektora magnifika spočívaly nadále toliko v imatrikulaci, výkonu univerzitní jurisdikce a vymezení doby vakací (prázdnin).

Dokončení ze str. 9

V důsledku zrušení řádu Tovaryšstva Ježíšova roku 1773 vznikla dnem 17. září tohoto roku státní C. k. univerzita v Olomouci, v letech 1778–1782 přemístěná do Brna. Funkční období voleného rektora magnifika státní univerzity trvalo rovněž jeden kalendářní rok, přičemž se v obsazování rektorského úřadu fakulty střídaly. Snížení této univerzity na lyceum s omezenými promočními právy při návratu univerzity do Olomouce k 1. listopadu 1782 znamenalo mimo jiné, že rektorovi C. k. lycea v Olomouci byl roku 1786 odebrán atribut *magnificus* (stalo se tak dekretem z 25. dubna 1786); taláry a epomidy, jakož i dva řetězy, rektorský a kancléřský (darované olomoucké univerzitě císařem Ferdinandem II.), byly v roce 1785 prodány. Naproti tomu bylo roku 1814 nařízeno světským profesurům lycea nosit při slavnostech úřední uniformu z tmavozeleného sukna s výložkami barvy hnědé, a to odstínu nazývaného *karmelitbraun* („karmelitánská hněd“).

Rektor C. k. Františkovy univerzity v Olomouci, vzniklé z olomouckého lycea na základě rozhodnutí rakouského císaře Františka I. ze dne 11. března 1827 (prvním rektorem obnovené univerzity se stal prof. Theol. Dr. Ignác Feigerle, rodák z Biskupství u Náměště na Hané), se směl opět titulovat jako *Rector magnificus*; byl volen nepřímou volbou na počátku kalendářního roku na dobu jednoho kalendářního roku z řádných profesorů, přičemž bylo stanoveno pořadí fakult (fakulta teologická, právnická, medicínsko-chirurgické studium a fakulta filozofická). Poněvadž dne 13. srpna 1848 bylo ministerským nařízením medicínsko-chirurgické studium odloučeno od Františkovy univerzity a nadále působilo jako samostatný ústav v čele s direktorem, nemohli být nadále jeho profesori voleni za univerzitní rektory. Od roku 1851 byla olomoucká univerzita s výjimkou teologické fakulty postupně rušena, její poslední rektor prof. Theol. Dr. Josef Mikula (naroz. r. 1816 v Prusech u Přerova), v celkovém pořadí olomouckých univerzitních rektorů stý padesátý, ukončil svou funkci 5. května 17. května 1860. O talárech užívaných na olomoucké C. k. Františkově univerzitě se nepodařilo zatím zjistit nic bližšího.

Prof. J. Fiala, CSc.

(Pokračování v příštím čísle)